

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः
(वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Table of Contents

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमं काण्डं 3

5.6 पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः – उपानुवाक्याभिधानं..... 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं काण्डं

5.6 पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः – उपानुवाक्याभिधानं

5.6.1.1

हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः ।
अग्निं या गर्भं दधिरे विरूपास्ता न आपः श७ स्योना भवन्तु ।
यासां राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यन् जनानां ।
मधुश्रुतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः श७ स्योना भवन्तु ।
यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति ।
याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति – [] 1

5.6.1.1 - Padam

हिर॑ण्यव॒र्णा इति॑ हिर॑ण्य – वर्णाः॑ । शुच॑यः । पाव॑काः । यासु॑ ।
जातः॑ । कश्य॑पः । यासु॑ । इन्द्रः॑ । अग्नि॑म् । याः । गर्भ॑म् । दधि॑रे ।
विरू॑पा इति॑ वि – रूपाः॑ । ताः । नः । आपः॑ । शम् । स्यो॑नाः ।
भव॑न्तु । यासा॑म् । राजा॑ । वरु॑णः । याति॑ । मध्यै॑ । सत्या॑नृते इति॑
सत्य॑ – अनृ॑ते । अव॑पश्यन्नित्य॑व – पश्य॑न् । जना॑नाम् । मधु॑श्रुत
इति॑ मधु – श्रुतः॑ । शुच॑यः । याः । पाव॑काः । ताः । नः । आपः॑ ।
शम् । स्यो॑नाः । भव॑न्तु । यासा॑म् । देवाः॑ । दिवि॑ । कृ॒ण्वन्ति॑ ।
भक्ष॑म् । याः । अन्तरि॑क्षे । बहु॑धेति॑ बहु – धा । भव॑न्ति । याः ।
पृथि॑वीम् । पय॑सा । उ॒न्दन्ति॑ । 1 (50)

5.6.1.2

शु॒क्रास्ता॑ न आपः॑ श॒ऽ स्यो॑ना भव॑न्तु ।
शिवे॑न मा चक्षु॑षा पश्य॑ताऽऽपः॑ शिव॑या तनु॑वोप स्पृ॑शत त्वचं॑ मे ।
सर्वा॑ऽ अग्नी॑ऽ रप्सु॑षदो हुवे॑ वो मयि॑ वर्चो॑ बल॑मोजो॑ नि ध॑त्त ।
यद॑दः सं प्र॑यती॒रहा॑ वन॑दता॒हते॑ । तस्मा॑दा न॒द्यो नाम॑ स्थ॒ ता वो॑

ना॒मा॒नि॒ सि॒न्ध॒वः । यत् प्रे॒षि॒ता वरु॑णे॒न ताः शी॒भ॒म् सम॑वल्गा॒त । 2

5.6.1.2 - Padam

शु॒क्राः । ताः । नः । आपः । श॒म् । स्यो॒नाः । भव॑न्तु । शि॒वे॒न ।
मा । चक्षु॑षा । पश्य॑त । आपः । शि॒वया॑ । तनु॒वा । उपे॑ति ।
स्पृ॒शत॑ । त्वच॑म् । मे । सर्वा॑न् । अग्नी॑न् । अ॒प्सुष॑द
इत्य॑प्सु – सदः । हु॒वे । वः । मयि॑ । वर्चः॑ । बल॑म् । ओजः॑ ।
नी॑ति । ध॒त्त । यत् । अ॒दः । संप्र॑यतीरि॒ति सं – प्र॑यतीः । अ॒हौ ।
अ॒न॒द॒त । ह॒ते । तस्मा॑त् । ए॒ति । न॒द्यः । ना॒म । स्थ॑ । ता । वः ।
ना॒मा॒नि । सि॒न्ध॒वः । यत् । प्रे॒षि॒ता इति॑ प्र – इ॒षि॒ताः । वरु॑णे॒न ।
ताः । शी॒भ॒म् । सम॑वल्गा॒तेति॑ सं – अ॒वल्गा॑त । 2 (50)

5.6.1.3

तदा॑प्नो॒-दि॒न्द्रो वो॒ यती॑-स्तस्मा॒-दापो॒ अनु॑ स्थन ।
अ॒प॒काम॑ स्य॒न्दमा॑ना अ॒वी॒वर॑त वो॒ हि॒कं ।
इन्द्रो॑ वः शक्ति॑भि॒र्दे॒वी-स्तस्मा॑द्-वा॒र्णामि॑ वो॒ हि॒तं ।
एको॑ दे॒वो अ॒प्यति॑ष्ठ॒थ् स्य॒न्दमा॑ना यथा॒ व॒शं ।

उ॒दानि॑षु-र्म॒हीरि॑ति तस्मा॑-दु॒दक॑-मु॒च्यते॑ ।

आपो॑ भ॒द्रा घृ॒तमि॑दाप आसु॒रग्नी॑-षोमौ॑ बिभ्र॒त्याप॑ इत् ताः ।

ती॒व्रो र॒सो मधु॑पृ॒चा - [] 3

5.6.1.3 - Padam

तत् । आ॒प्नो॑त् । इन्द्रः॑ । वः । य॒तीः । तस्मा॑त् । आपः॑ । अ॒न्वि॑ति ।

स्थ॒न । अ॒पका॑ममि॒त्यप॑ - का॒मम् । स्य॑न्द॒मानाः॑ । अ॒वी॒वर॑त । वः ।

हि॒कम् । इन्द्रः॑ । वः । श॒क्ति॑भि॒रिति॑ श॒क्ति॑-भिः । दे॒वीः । तस्मा॑त् ।

वाः । ना॒म । वः । हि॒तम् । ए॒कः । दे॒वः । अ॒पी॑ति । अ॒ति॒ष्ठ॑त् ।

स्य॑न्द॒मानाः॑ । य॒थाव॑शमि॒ति य॒था - व॑शम् । उ॒दि॑ति । आ॒नि॒षुः ।

म॒हीः । इ॒ति । तस्मा॑त् । उ॒दक॑म् । उ॒च्य॑ते । आपः॑ । भ॒द्राः । घृ॒तम् ।

इत् । आपः॑ । आ॒सुः । अ॒ग्नी॒षोमा॑वित्य॒ग्नी - सोमौ॑ । बिभ्र॒ति ।

आपः॑ । इत् । ताः । ती॒व्रः । र॒सः ।

मधु॑पृ॒चामि॑ति मधु॑-पृ॒चाम् । 3 (50)

5.6.1.4

–मरंग॑म आ॒ मा॒ प्रा॒णेन॑ सह॒ वर्च॑सा गन् ।
आदि॑त् प॒श्याम्यु॑त वा शृ॒णोम्या॑ मा घोषो॑ गच्छति॒ वाङ् न॑ आसां ।
मन्ये॑ भेजा॒नो अ॒मृत॑स्य तर्हि॒ हिर॑ण्यवर्णा अतृ॑पं यदा॒ वः ।
आपो॑ हि ष्ठा म॒यो भुव॑स्ता न ऊ॒र्जे द॑धातन ।
महे॑ र॒णाय॑ चक्ष॒से । यो वः॑ शि॒वत॑मो र॒सस्त॑स्य भाज॒यते॑ह नः ।
उ॒शती॑रिव॒ मातरः॑ () । तस्मा॑ अरं ग॒माम॑ वो यस्य॒ क्षया॑य जि॒न्वथ॑ ।
आपो॑ ज॒नय॑था च नः । दि॒वि श्र॑य स्वान्तरि॒क्षे यत॑स्व पृथि॒व्या सं
भव॑ ब्रह्मवर्च॑–सम॑सि ब्रह्मवर्च॑साय॒ त्वा । 4

5.6.1.4 - Padam

अरङ्ग॑म इत्य॒रं – ग॒मः । ए॒ति । मा । प्रा॒णेने॑ति प्र – अ॒नेन॑ । सह॒ ।
वर्च॑सा । गन् । आत् । इत् । प॒श्यामि॑ । उ॒त । वा । शृ॒णोमि॑ ।
ए॒ति । मा । घोषः॑ । गच्छ॑ति । वाक् । नः । आ॒साम् । मन्ये॑ ।
भेजा॑नः । अ॒मृत॑स्य । तर्हि॑ । हिर॑ण्यवर्णा इति॒ हिर॑ण्य – वर्णाः ।
अतृ॑पम् । यदा॒ । वः । आपः॑ । हि । स्थ ।

मयो॑भुव॑ इति॑ मयः॑ – भुवः॑ । ताः॑ । नः॑ । ऊर्जे॑ । दधा॑तन । महे॑ ।
 रणा॑य । चक्ष॑से । यः॑ । वः॑ । शिव॑तम इति॑ शिव॑ – तमः॑ । रसः॑ ।
 तस्य॑ । भाज॑यत । इह॑ । नः॑ । उ॒शतीः॑ । इव॑ । मा॒तरः॑ () । तस्मै॑ ॥
 अर॑म् । ग॒माम॑ । वः॑ । यस्य॑ । क्षया॑य । जि॒न्वथ॑ । आपः॑ । ज॒नय॑थ ।
 च॑ । नः॑ । दि॒वि । श्रय॑स्व । अ॒न्तरि॑क्षे । य॒तस्व॑ । पृ॒थिव्या॑ । स॒मिति॑ ।
 भव॑ । ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्र॒ह्म – व॑र्चसम् । अ॒सि । ब्र॒ह्मव॑र्चसा॒येति॑
 ब्र॒ह्म – व॑र्चसा॒य । त्वा । 4 (72) (उ॒दन्ति॑ – स॒मव॑ल्गा॒त – म॒धुपृ॑चां ॥
 – मा॒तरो॑ – द्वावि॑ंशतिश्च॑} (A1)

5.6.2.1

अपां॑ ग॒हान्॑ गृ॒ह्णात्ये॑तद्वा॒व रा॒जसू॑यं य॒देते॑ ग॒हाः स॒वो ऽग्नि॑र्व॒रुण॑स॒वो
 रा॒जसू॑य-म॒ग्निस॑व-श्चि॒त्यस्ता॑भ्या-मे॒व सू॑यतेऽथो॑ उ॒भावे॑व लो॒काव॑भि
 ज॒यति॑ यश्च॑ रा॒जसू॑ये॒नेजा॑नस्य॒ यश्चा॑ऽग्नि॒चित॑ आ॒पो भ॑वन्त्या॒पो वा
 अ॒ग्नेर्भा॑तृ॒व्या य॑द॒पो ऽग्ने॑र॒धस्ता॑दुप॒ दधा॑ति॒ भ्रातृ॑व्याभि॒भूत्यै॑ भ॒वत्या॑त्म॒ना
 प॒राऽस्य॑ भ्रातृ॒व्यो भ॑वत्य॒मृतं॑ – [] 5

5.6.2.1 - Padam

अ॒पाम् । ग्र॒हान् । गृ॒ह्णा॒ति । ए॒तत् । वा॒व । रा॒ज॒सू॒यमि॒ति॑
रा॒ज – सू॒यम् । यत् । ए॒ते । ग्र॒हाः । स॒वः । अ॒ग्निः । व॒रु॒णस॒व इति॑
व॒रु॒ण – स॒वः । रा॒ज॒सू॒यमि॒ति॑ रा॒ज – सू॒यम् । अ॒ग्निस॒व
इ॒त्यग्नि॑ – स॒वः । चि॒त्यः । ता॒भ्याम् । ए॒व । सू॒यते । अथो॑ इति॑ ।
उ॒भौ । ए॒व । लो॒कौ । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । यः । च । रा॒ज॒सू॒येनेति॑
रा॒ज – सू॒येन॑ । ई॒जान॑स्य । यः । च । अ॒ग्नि॒चित॑ इ॒त्यग्नि॑-चि॒तः ।
आ॒पः । भ॒वन्ति॑ । आ॒पः । वै । अ॒ग्नेः । भ्रा॒तृ॒व्याः । यत् । अ॒पः ।
अ॒ग्नेः । अ॒धस्ता॑त् । उ॒प॒द॒धातीत्यु॑प – द॒धाति॑ । भ्रा॒तृ॒व्याभि॑भू॒त्या
इति॑ भ्रा॒तृ॒व्य – अ॒भिभू॑त्यै । भ॒वति॑ । आ॒त्मना॑ । प॒रेति॑ । अ॒स्य ।
भ्रा॒तृ॒व्यः । भ॒वति॑ । अ॒मृत॑म् । 5 (50)

5.6.2.2

ँवा॑ आ॒पस्त॑स्मा-द॒द्विर॑व॒तान्त॑-म॒भि षि॑ञ्चन्ति॒ नाऽऽ*ति॑मा॒च्छति॑
सर्व॑मा॒युरेति॑ य॒स्यैता॑ उ॒प॒धी॑यन्ते॒ य उ॑ चै॒ना ए॒वं ँवे॑दान्नं ँवा॑ आ॒पः
प॒शव॑ आ॒पोऽन्नं॑ प॒शवो॑ऽन्नादः॒ पशु॑मान् भ॒वति॑ य॒स्यैता॑ उ॒प॒धी॑यन्ते॒ य

उ॒ चै॒ना ए॒वं वे॒द द्वा॒दश॑ भ॒वन्ति॑ द्वा॒दश॑ मा॒साः सँ॒व॒त्स॒रः॑

सँ॒व॒त्स॒रेणै॒वास्मा॑- [] 6

5.6.2.2 - Padam

वै । आपः । तस्मात् । अ॒द्भिरि॒त्यत्-भिः । अ॒व॒ता॒न्त॒मित्य॑व-ता॒न्तम् ।

अ॒भी॒ति॑ । सि॒ञ्च॒न्ति॑ । न । आ॒र्ति॑म् । ए॒ति॑ । ऋ॒च्छ॒ति॑ । स॒र्वम् ।

आ॒युः । ए॒ति॑ । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इ॒त्युप॑ - धी॒यन्ते॑ । यः ।

उ । च । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द । अ॒न्नम् । वै । आपः । प॒शवः॑ ।

आपः । अ॒न्नम् । प॒शवः॑ । अ॒न्ना॒द इ॒त्यन्न॑ - अ॒दः । प॒शु॒मा॒नि॒ति॑

प॒शु - मा॒न् । भ॒व॒ति॑ । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इ॒त्युप॑-धी॒यन्ते॑ ।

यः । उ । च । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द । द्वा॒दश॑ । भ॒वन्ति॑ । द्वा॒दश॑ ।

मा॒साः । सँ॒व॒त्स॒र इ॒ति॑ सं - व॒त्स॒रः॑ ।

सँ॒व॒त्स॒रेणै॒ति॑ सं - व॒त्स॒रेण॑ । ए॒व । अ॒स्मै । 6 (50)

5.6.2.3

अन्नम॑व रुन्धे॑ पात्राणि॑ भवन्ति॑ पात्रे॑ वा अन्नम॑द्यते सयो॑न्येवा॒न्नम॑व
रुन्ध॑ आ द्वाद॒शात् पुरु॑षादन्न॑-म॒त्यथो॑ पात्रान्न॑ छिद्यते॑ यस्यै॒ता
उप॑धीयन्ते॑ य उ॑ चै॒ना ए॒वं वे॒द कुं॑भाश्च॑ कुं॒भीश्च॑ मिथु॒नानि॑ भवन्ति॑
मिथु॒नस्य॑ प्रजा॒त्यै प्र॑ प्र॒जया॑ प॒शुभि॑-र्मिथु॒नै-र्जा॑यते॑ यस्यै॒ता
उप॑धीयन्ते॑ य उ॑- [] 7

5.6.2.3 - Padam

अन्न॑म् । अवे॑ति । रुन्धे॑ । पात्रा॑णि । भव॑न्ति । पात्रे॑ । वै । अन्न॑म् ।
अद्य॑ते । सयो॑नीति॒ स - यो॒नि । ए॒व । अन्न॑म् । अवे॑ति । रुन्धे॑ ।
एति॑ । द्वाद॒शात् । पुरु॑षात् । अन्न॑म् । अ॒त्ति । अथो॑ इति॑ । पात्रा॑त् ।
न । छिद्य॑ते । यस्य॑ । ए॒ताः । उप॑धीयन्त॒ इत्युप॑-धीयन्ते॑ । यः । उ॑ ।
च । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द । कुं॑भाः । च । कुं॑भीः । च । मिथु॒नानि॑ ।
भव॑न्ति । मिथु॒नस्य॑ । प्रजा॒त्या इति॑ प्र - जा॒त्यै । प्रेति॑ ।
प्र॒जयेति॑ प्र - जया॑ । प॒शुभिरिति॑ प॒शु - भिः॑ । मिथु॒नैः । जा॒यते ।
यस्य॑ । ए॒ताः । उप॑धीयन्त॒ इत्युप॑ - धीयन्ते॑ । यः । उ॑ । 7 (50)

5.6.2.4

चै॒ना ए॒वं वे॒द शु॒ग्वा अ॒ग्निः सो॑ऽध्व॒र्युं य॑ज॒मानं॑ प्र॒जाः शु॒चाऽर्प॑यति
यद॒प उप॑दधाति शु॒चमे॒वास्य॑ श॒मय॑ति नाऽऽ*र्ति॒माच्छ॑त्यध्व॒र्युर्न
यज॑मानः शा॒म्यन्ति॑ प्र॒जा यत्रै॒ता उप॑धीयन्ते ऽपां॑ वा ए॒तानि॑ हृद॒यानि॑
यदे॒ता आ॒पो यदे॒ता अ॒प उप॑दधाति दि॒व्याभि॑रेवै॒नाः सꣳ सृ॑जति
वर्षु॑कः पर्ज॒न्यो – [] 8

5.6.2.4 - Padam

च । ए॒नाः । ए॒वम् । वे॒द । शु॒क् । वै । अ॒ग्निः । सः । अ॒ध्व॒र्युम् ।
यज॑मानम् । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । शु॒चा । अ॒र्प॒य॒ति । यत् । अ॒पः ।
उप॑दधातीत्युप – दधाति । शु॒चम् । ए॒व । अ॒स्य । श॒म॒य॒ति । न ।
आ॒र्ति॒म् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति । अ॒ध्व॒र्युः । न । यज॑मानः । शा॒म्य॒न्ति ।
प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । यत्र । ए॒ताः । उप॑धीयन्त इत्युप – धी॒यन्ते॑ ।
अ॒पाम् । वै । ए॒तानि॑ । हृद॒यानि॑ । यत् । ए॒ताः । आ॒पः । यत् ।
ए॒ताः । अ॒पः । उप॑दधातीत्युप – दधाति । दि॒व्याभिः॑ । ए॒व । ए॒नाः ।
स॒मि॒ति । सृ॒ज॒ति । वर्षु॑कः । पर्ज॒न्यः । 8 (50)

5.6.2.5

भवति॑ यो॒ वा॒ ए॒ता॒सा॒मा॒य॒त॒नं॑ क॒ल्प॒तिं॑ वै॒दाऽऽ॒य॒त॒न॒वा॒न् भवति॑
क॒ल्प॒ते॒ ऽस्मा॑ अ॒नु॒सी॒त॒मु॒प॒ द॒धा॒त्ये॒त॒द्वा॑ आ॒सा॒मा॒य॒त॒न॒मे॒षा क॒ल्प॒तिर्य॑
ए॒वं वै॒दाऽऽ॒य॒त॒न॒वा॒न् भवति॑ क॒ल्प॒ते॒ऽस्मै॑ द्वं॒द्व॒म॒न्या॑ उ॒प॒ द॒धा॒ति
च॒त॒स्रो॑ म॒ध्ये धृ॒त्या अ॒न्नं॑ वा॒ इ॒ष्ट॒का ए॒तत् ख॒लु वै सा॒क्षाद॒न्नं॑ य॒देष॑
च॒रु॒र्य॒दे॒तं च॒रु॒मु॒प॒ द॒धा॒ति सा॒क्षा - [] 9

5.6.2.5 - Padam

भवति॑ । यः॑ । वै॑ । ए॒ता॒सा॒म् । आ॒य॒त॒न॒मि॒त्या॑ - य॒त॒न॒म् । क॒ल्प॒तिम्॑ ।
वेद॑ । आ॒य॒त॒न॒वा॒नि॒त्या॒य॒त॒न - वा॒न् । भवति॑ । क॒ल्प॒ते । अ॒स्मै॑ ।
अ॒नु॒सी॒त॒मि॒त्य॒नु - सी॒त॒म् । उ॒पे॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । ए॒तत् । वै॑ । आ॒सा॒म् ।
आ॒य॒त॒न॒मि॒त्या॑ - य॒त॒न॒म् । ए॒षा॑ । क॒ल्प॒तिः॑ । यः॑ । ए॒वम्॑ । वेद॑ ।
आ॒य॒त॒न॒वा॒नि॒त्या॒य॒त॒न - वा॒न् । भवति॑ । क॒ल्प॒ते॒ । अ॒स्मै॑ । द्वं॒द्व॒मि॒ति॑
द्वं - द्वम्॑ । अ॒न्याः॑ । उ॒पे॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । च॒त॒स्रः॑ । म॒ध्ये॑ । धृ॒त्यै॑ ।
अ॒न्नम्॑ । वै॑ । इ॒ष्ट॒काः॑ । ए॒तत् । ख॒लु॑ । वै॑ । सा॒क्षादि॑ति स-अ॒क्षात्॑ ।
अ॒न्नम्॑ । यत्॑ । ए॒षः॑ । च॒रुः॑ । यत्॑ । ए॒तम्॑ । च॒रुम्॑ ।

उप॒दधा॑तीत्यु॒प – दधा॑ति । सा॒क्षादि॑ति स – अ॒क्षात् । 9 (50)

5.6.2.6

दे॒वास्मा॑ अ॒न्नम॑व रु॒न्धे म॑ध्यत उप॒ दधा॑ति म॒ध्यत॑ ए॒वास्मा॑ अ॒न्नं
दधा॑ति तस्मा॑न् म॒ध्यतोऽन्न॑मद्यते बा॒र्हस्प॑त्यो भ॒वति॑ ब्र॒ह्म वै दे॒वानां॑
बृ॒हस्प॑ति-ब्र॒ह्मणै॑वास्मा॑ अ॒न्नम॑व रु॒न्धे ब्र॒ह्मव॑र्चसमसि
ब्र॒ह्मव॑र्चसाय त्वेत्या॑ह तेज॒स्वी ब्र॒ह्मव॑र्चसी भ॒वति॑ यस्यैष॑ उप॒धी॒यते॑
य उ॑ चैनमे॒वं वे॑द । 10

5.6.2.6 - Padam

ए॒व । अ॒स्मै । अ॒न्नम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । म॒ध्यतः॑ । उ॒पेति॑ । दधा॑ति ।
म॒ध्यतः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒न्नम् । दधा॑ति । तस्मा॑त् । म॒ध्यतः॑ ।
अ॒न्नम् । अद्य॑ते । बा॒र्हस्प॑त्यः । भ॒वति॑ । ब्र॒ह्म । वै । दे॒वानाम् ।
बृ॒हस्प॑तिः । ब्र॒ह्मणा॑ । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒न्नम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
ब्र॒ह्मव॑र्चसमि॒ति ब्र॒ह्म – वर्च॑सम् । अ॒सि । ब्र॒ह्मव॑र्चसायेति॑
ब्र॒ह्म – वर्च॑साय । त्वा॑ । इति॑ । आ॒ह । तेज॒स्वी ।

ब्र॒ह्मव॑र्चसीति॑ ब्र॒ह्म – वर्च॑सी । भव॑ति । यस्य॑ । ए॒षः । उप॑धीयत
इत्यु॑प – धी॒यते॑ ॥ यः । उ । च । ए॒नम् । ए॒वम् । वेद॑ । 10 (47)

(अ॒मृत॑ – म॒स्मै – जा॒यते॑ यस्यै॒ता – उप॑धीयन्ते॒ य उ – पर्ज॑न्य –
उप॑दधाति॒ साक्षा॑त् – स॒प्तच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A2)

5.6.3.1

भू॒तेष्ट॑का उप॑ दधात्यत्रात्र॑ वै मृ॒त्युर्जा॑यते॒ यत्र॑यत्रै॒व मृ॒त्युर्जा॑यते
तत॑ ए॒वैन॑मव॒ यज॑ते तस्मा॑दग्नि॒चि॒त् सर्व॑मायु॒रेति॑ सर्वे॒ ह्यस्य॑
मृ॒त्यवो॑ ऽवै॒ष्टास्त॑स्मा॒दग्नि॑चि॒न्नाभि॑चरित॒वै प्र॒त्यगे॑न॒मभि॑चारः
स्तृ॒णुते॑ सू॒यते॑ वा ए॒ष यो॑ऽग्निं चि॒नुते॑ दे॒वसु॒वामे॒तानि॑ ह॒वींषि॑
भव॑न्त्येता॒वन्तो॑ वै दे॒वानां॑ स॒वास्त॑ ए॒वा– [] 11

5.6.3.1 - Padam

भू॒तेष्ट॑का इति॑ भू॒त – इष्ट॑काः । उपे॑ति । दधा॑ति । अत्रा॑त्रेत्यत्र॒–अत्र॑ ।
वै । मृ॒त्युः । जा॒यते॑ । यत्र॑यत्रेति॒ यत्र॑–यत्र॑ । ए॒व । मृ॒त्युः । जा॒यते॑ ।
ततः॑ । ए॒व । ए॒नम् । अवे॑ति । यज॑ते । तस्मा॑त् ।
अ॒ग्नि॒चि॒दित्य॑ग्नि – चि॒त् । सर्व॑म् । आ॒युः । ए॒ति । सर्व॑म् । हि ।

अ॒स्य॒ । मृ॒त्यवः॑ । अ॒वे॒ष्टा॑ इ॒त्यव॑ – इ॒ष्टाः॑ । तस्मा॑त् ।
अ॒ग्नि॒चिदि॑त्यग्नि – चि॒त् । न । अ॒भिच॑रि॒तवा॑ इ॒त्यभि॑-च॒रित॑वै ।
प्र॒त्यक् । ए॒नम् । अ॒भिचा॑र इ॒त्यभि॑ – चा॒रः । स्तृ॒णु॒ते । सू॒यते॑ । वै ।
ए॒षः । यः । अ॒ग्निम् । चि॒नु॒ते । दे॒वसु॑वामि॒ति दे॒व – सु॑वाम् ।
ए॒तानि॑ । ह॒वी॒षि॑ । भ॒वन्ति॑ । ए॒ताव॑न्तः । वै । दे॒वाना॑म् । स॒वाः ।
ते । ए॒व । 11 (50)

5.6.3.2

–स्मै॑ स॒वान् प्र॑ य॒च्छन्ति॑ त ए॒नं॑ सु॒वन्ते॑ स॒वो॒ऽग्नि॑र्व॒रुण॑स॒वो
रा॒जसू॑यं ब्र॒ह्मस॑वश्चि॒त्यो दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सव॑ इ॒त्याह॑
स॒वितृ॑प्र॒सूत॑ ए॒वैनं॑ ब्र॒ह्मणा॑ दे॒वता॑भिर॒भि षि॑ञ्च॒त्यन्न॑-स्यान्न॒स्याभि॑
षि॑ञ्च॒त्यन्न॑-स्यान्न॒स्या-व॑रु॒ध्यै पु॒रस्ता॑त् प्र॒त्यञ्च॑म॒भि षि॑ञ्चति
पु॒रस्ता॑द्धि प्र॒तीची॑-नम॒न्नम॑द्यते शी॒र्षतो॑ऽभि षि॑ञ्चति शी॒र्षतो॑
ह्यन्न॑मद्यत आ मु॒खाद॑न्वव॒स्राव॑यति – [] 12

5.6.3.2 - Padam

अ॒स्मै । स॒वान् । प्रेति॑ । य॒च्छन्ति॑ । ते । ए॒नम् । सु॒वन्ते॑ । स॒वः ।
अ॒ग्निः । व॒रुण॑स॒व इति॑ व॒रुण॑ – स॒वः । रा॒जसू॑यमि॒ति
रा॒ज – सू॒यम् । ब्र॒ह्मस॑व इति॑ ब्र॒ह्म – स॒वः । चि॒त्यः । दे॒वस्य॑ । त्वा ।
स॒वि॒तुः । प्र॒स॒व इति॑ प्र – स॒वे । इति॑ । आ॒ह । स॒वि॒तृप्र॑सू॒त
इति॑ स॒वि॒तृ – प्र॑सू॒तः । ए॒व । ए॒नम् । ब्र॒ह्म॒णा । दे॒वता॑भिः । अ॒भीति॑ ।
सि॒ञ्चति॑ । अ॒न्नस्या॑न्नस्ये॒त्यन्न॑स्य – अ॒न्नस्य॑ । अ॒भीति॑ । सि॒ञ्चति॑ ।
अ॒न्नस्या॑न्नस्ये॒त्यन्न॑स्य – अ॒न्नस्य॑ । अ॒वरु॑ध्या इ॒त्यव॑ – रु॒ध्यै ।
पु॒रस्ता॑त् । प्र॒त्यञ्च॑म् । अ॒भीति॑ । सि॒ञ्चति॑ । पु॒रस्ता॑त् । हि ।
प्र॒तीची॑नम् । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । शी॒र्ष॒तः । अ॒भीति॑ । सि॒ञ्चति॑ ।
शी॒र्ष॒तः । हि । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । ए॒ति । मु॒खात् ।
अ॒न्वव॑स्राव॒यतीत्य॑नु – अ॒वस्रा॑वयति । 12 (50)

5.6.3.3

मुख॑त ए॒वास्मा॑ अ॒न्नाद्यं॑ द॒धात्य॑ग्नेस्त्वा सा॒म्राज्ये॑नाभि॒ षिञ्चा॑मीत्या॒हैष
वा अ॒ग्नेः स॒वस्तेनै॑वैन॒मभि॑ षिञ्चति॒ बृह॑स्पते॒स्त्वा सा॒म्राज्ये॑नाभि॒
षिञ्चा॑मीत्या॒ह ब्र॒ह्म वै दे॒वानां॑ बृह॑स्पतिर्ब्र॒ह्मणै॑वैन॒मभि॑
षिञ्च॑तीन्द्र॒स्य त्वा सा॒म्राज्ये॑नाभि॒ षिञ्चा॑मीत्या॒हेन्द्रि॑यमेवास्मि॒-
न्नुप॑रिष्ठाद् द॒धात्ये॑ त- [] 13

5.6.3.3 - Padam

मुख॑तः । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न-अ॒द्यम् । द॒धाति॑ । अ॒ग्नेः ।
त्वा । सा॒म्राज्ये॑नेति सां - रा॒ज्येन॑ । अ॒भीति॑ । सिञ्चा॑मि । इति॑ ।
आ॒ह । ए॒षः । वै । अ॒ग्नेः । स॒वः । तेन॑ । ए॒व । ए॒नम् । अ॒भीति॑ ।
सिञ्च॑ति । बृह॑स्पतेः । त्वा । सा॒म्राज्ये॑नेति सां-रा॒ज्येन॑ । अ॒भीति॑ ।
सिञ्चा॑मि । इति॑ । आ॒ह । ब्र॒ह्म । वै । दे॒वाना॑म् । बृह॑स्पतिः । ब्र॒ह्मणा॑ ।
ए॒व । ए॒नम् । अ॒भीति॑ । सिञ्च॑ति । इन्द्र॒स्य । त्वा । सा॒म्राज्ये॑नेति
सां - रा॒ज्येन॑ । अ॒भीति॑ । सिञ्चा॑मि । इति॑ । आ॒ह । इन्द्रि॑यम् । ए॒व ।
अ॒स्मिन् । उ॒परि॑ष्ठात् । द॒धाति॑ । ए॒तत् । 13 (50)

5.6.3.4

–द्वै राजसूयस्य रूपं य एवं विद्वानग्निं चिनुत उभावेव लोकावभि
जयति यश्च राजसूयेनेजानस्य यश्चाग्निचित इन्द्रस्य सुषुवाणस्य
दशधेन्द्रियं वीर्यं पराऽपतत् तद्देवाः सौत्रामण्या समभरन्त् सूयते
वा एष योऽग्निं चिनुतेऽग्निं चित्वा सौत्रामण्या यजेतेन्द्रियमेव
वीर्यं संभृत्याऽऽत्मन् धत्ते । 14

5.6.3.4 - Padam

वै । राजसूयस्येति राज – सूयस्य । रूपम् । यः । एवम् । विद्वान् ।
अग्निम् । चिनुते । उभौ । एव । लोकौ । अभीति । जयति । यः ।
च । राजसूयेनेति राज – सूयेन । ईजानस्य । यः । च । अग्निचित
इत्यग्नि – चितः । इन्द्रस्य । सुषुवाणस्य । दशधेति दश – धा ।
इन्द्रियम् । वीर्यम् । परेति । अपतत् । तत् । देवाः । सौत्रामण्या ।
समिति । अभरन् । सूयते । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते ।
अग्निम् । चित्वा । सौत्रामण्या । यजेत । इन्द्रियम् । एव । वीर्यम् ।
संभृत्येति सं – भृत्य । आत्मन् । धत्ते । 14 (48)

(त ए॒वा – न्व॑व॒स्राव॑त्ये – त – द॒ष्टाच॑त्वारि॒ंशच्च॑) (A3)

5.6.4.1

स॒जूर॑ब्दोऽया॒वभिः॑ स॒जूरु॑षा अ॒रुणी॑भिः स॒जूः सूर्य॑ एत॒शेन॑
स॒जोषा॑व॒श्विना॑ द॒सोभिः॑ स॒जूर॑ग्निर्वै॒श्वानर॑ इ॒डाभि॑र्घृतेन स्वाहा
सँव॑त्सरो वा अ॒ब्दो मा॒सा अया॑वा उषा अ॒रुणी सूर्य॑ एत॒श इमे॑
अ॒श्विना॑ सँव॑त्सरोऽग्निर्वै॒श्वानरः॑ प॒शव॑ इ॒डा प॒शवो॑ घृ॒त
सँव॑त्सरं प॒शवोऽनु॑ प्र जा॒यन्ते॑ सँव॑त्सरेणैवा॒स्मै प॒शून्
प्र॒ज॒न॒य॒ति॑ दर्भस्तम्बे जुहोति॒ य- [] 15

5.6.4.1 - Padam

स॒जूरि॑ति॒ स – जूः॑ । अ॒ब्दः॑ । अया॑वभिरित्ययाव – भिः॑ । स॒जूरि॑ति॒
स – जूः॑ । उषाः॑ । अ॒रुणी॑भिः । स॒जूरि॑ति॒ स – जूः॑ । सूर्यः॑ ।
एत॒शेन॑ । स॒जोषा॑विति॒ स – जोषौ॑ । अ॒श्विना॑ । द॒सोभि॑रिति॒
द॒सः – भिः॑ । स॒जूरि॑ति॒ स-जूः॑ । अ॒ग्निः॑ । वै॒श्वानरः॑ । इ॒डाभिः॑ ।
घृ॒तेन॑ । स्वाहा॑ । सँव॑त्सर इति॒ सं-व॑त्सरः । वै । अ॒ब्दः॑ । मा॒साः ।
अया॑वाः । उषाः॑ । अ॒रुणीः॑ । सूर्यः॑ । एत॒शः॑ । इमे॑ इति॒ । अ॒श्विना॑ ।

सँव॑थ्स॒र इति॑ सं – व॒थ्स॒रः । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः । प॒शवः॑ । इडा॑ ॥
प॒शवः॑ । घृ॒तम् । सँव॑थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् । प॒शवः॑ । अनु॑ ।
प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । सँव॑थ्स॒ररे॑णेति सं – व॒थ्स॒रेण॑ । ए॒व । अ॒स्मै ।
प॒शून् । प्रेति॑ । ज॒नय॑ति । द॒र्भस्त॑न्ब इति॑ द॒र्भ – स्त॑न्बे । जु॒होति॑ ।

यत् । 15 (50)

5.6.4.2

–द्वा अ॒स्या अ॒मृतं॑ यद्–वी॒र्यं॑ तद्–द॒र्भास्त॑स्मिन् जु॒होति॑ प्रै॒व जा॑यते
ऽन्ना॑दो भ॒वति॑ यस्यै॒वं जु॒ह्वत्ये॑ता वै दे॒वता॑ अ॒ग्नेः पु॒रस्ता॑द् भा॒गास्ता॑
ए॒व प्री॑णा॒त्यथो॑ चक्षु॒रेवा॑ग्नेः पु॒रस्ता॑त् प्र॒ति द॑धा॒त्यन॑न्धो भ॒वति॑ य
ए॒वं वे॑दाऽऽ*पो॒ वा इ॒दम॑ग्रे स॒लिल॑मासी॒थ् स प्र॑जाप॒तिः पु॒ष्कर॑पर्णे
वा॒तो भू॑तोऽ॒लेला॑य॒थ् सः – [] 16

5.6.4.2 - Padam

वै । अ॒स्याः । अ॒मृत॑म् । यत् । वी॒र्य॑म् । तत् । द॒र्भाः । त॒स्मिन् ।
जु॒होति॑ । प्रेति॑ । ए॒व । जा॒यते॑ । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न – अ॒दः । भ॒वति॑ ।
यस्य॑ । ए॒वम् । जु॒ह्वति॑ । ए॒ताः । वै । दे॒वताः॑ । अ॒ग्नेः ।

पुरस्ताद् भागा इति पुरस्तात् – भागाः । ताः । एव । प्रीणाति ।
अथो इति । चक्षुः । एव । अग्नेः । पुरस्तात् । प्रतीति । दधाति ।
अनन्धः । भवति । यः । एवम् । वेद । आपः । वै । इदम् । अग्रे ।
सलिलम् । आसीत् । सः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । पुष्करपर्ण
इति पुष्कर – पर्णे । वातः । भूतः । अलेलायत् । सः । 16 (50)

5.6.4.3

प्रतिष्ठां नाऽविन्दत स एतदपां कुलायमपश्यत् तस्मिन्नग्निमचिनुत
तदियमभवत् ततो वै स प्रत्यतिष्ठद्यां पुरस्तादुपा-दधात्
तच्छिरोऽभवत् सा प्राची दिग्यां दक्षिणत उपादधात् स दक्षिणः
पक्षोऽभवत् सा दक्षिणा दिग्यां पश्चा-दुपादधात् तत् पुच्छमभवत्
सा प्रतीची दिग्यामुत्तरत उपादधात् – [] 17

5.6.4.3 - Padam

प्रतिष्ठामिति प्रति – स्थाम् । न । अविन्दत । सः । एतत् । अपाम् ।
कुलायम् । अपश्यत् । तस्मिन् । अग्निम् । अचिनुत । तत् ।
इयम् । अभवत् । ततः । वै । सः । प्रतीति । अतिष्ठत् । याम् ।

पुरस्तात् । उपादधादित्युप – अदधात् । तत् । शिरः । अभवत् ।
सा । प्राची । दिक् । याम् । दक्षिणतः । उपादधादित्युप – अदधात् ।
सः । दक्षिणः । पक्षः । अभवत् । सा । दक्षिणा । दिक् । याम् ।
पश्चात् । उपादधादित्युप – अदधात् । तत् । पुच्छम् । अभवत् । सा ।
प्रतीची । दिक् । याम् । उत्तरत इत्युत् – तरतः ।
उपादधादित्युप – अदधात् । 17 (50)

5.6.4.4

स उत्तरः पक्षोऽभवत् सोदीची दिग्यामुपरिष्ठा-दुपादधात् तत्
पृष्ठमभवत् सोर्ध्वा दिगियं वा अग्निः पञ्चैष्टक-स्तस्माद्-यदस्यां
खनन्त्यभीष्टकां तृन्दन्त्यभि शर्करां सर्वा वा इयं वयोभ्यो नक्तं
दृशे दीप्यते तस्मादिमां वयांसि नक्तं नाध्यासते य एवं विद्वानग्निं
चिनुते प्रत्येव- [] 18

5.6.4.4 - Padam

सः । उत्तर इत्युत् – तरतः । पक्षः । अभवत् । सा । उदीची । दिक् ।
याम् । उपरिष्ठात् । उपादधादित्युप – अदधात् । तत् । पृष्ठम् ।

अ॒भवत् । सा । ऊ॒र्ध्वा । दिक् । इ॒यम् । वै । अ॒ग्निः । प॒ञ्चै॒ष्टक॑
 इति॑ प॒ञ्च-इ॒ष्टकः॑ । तस्मा॑त् । यत् । अ॒स्याम् । ख॒नन्ति॑ । अ॒भीति॑ ।
 इ॒ष्टकाम् । तृ॒न्दन्ति॑ । अ॒भीति॑ । शर्करा॑म् । सर्वा॑ । वै । इ॒यम् ।
 वयो॑भ्य इति॑ वयः॑ - भ्यः॑ । नक्त॑म् । दृ॒शे । दी॒प्यते॑ । तस्मा॑त् ।
 इ॒माम् । वया॑ँसि । नक्त॑म् । न । अधी॑ति । आ॒सते॑ । यः । ए॒वम् ।
 वि॒द्वान् । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । प्र॒तीति॑ । ए॒व । 18 (50)

5.6.4.5

ति॒ष्ठत्य॑भि दि॒शो ज॑यत्या॒ग्नेयो॑ वै ब्रा॒ह्मण॑स्तस्मा॑द्-ब्रा॒ह्मणा॑य सर्वा॑सु
 दि॒क्ष्वर्धु॑क॒ँ स्वामे॑व तद्-दि॒शम॑न्वेत्य॒पां वा॑ अ॒ग्निः कु॒लाय॑
 तस्मा॑दापोऽग्नि॑ँ हारु॒काः स्वामे॑व तद्-यो॒निं प्र॑विशन्ति । 19

5.6.4.5 - Padam

ति॒ष्ठति॑ । अ॒भीति॑ । दि॒शः । ज॑यति । आ॒ग्नेयः॑ । वै । ब्रा॒ह्मणः॑ ।
 तस्मा॑त् । ब्रा॒ह्मणा॑य । सर्वा॑सु । दि॒क्षु । अ॒र्धुक॑म् । स्वाम् । ए॒व ।
 तत् । दि॒शम् । अ॒न्विति॑ । ए॒ति । अ॒पाम् । वै । अ॒ग्निः । कु॒लाय॑म् ।
 तस्मा॑त् । आपः॑ । अ॒ग्निम् । हारु॒काः । स्वाम् । ए॒व । तत् ।

यो॒निम् । प्रे॒ति । वि॒श॒न्ति । 19 (32)

(यद॑- ले॒लाय॑थ॒ स-उ॒त्तर॑त॒ उपा॑द॒धा-दे॒व - द्वा॒त्रिं॑श॒च्च) (A4)

5.6.5.1

सँ॒व॒थ्स॒रमु॒ख्यं॑ भृ॒त्वा द्वि॒तीये॑ सँ॒व॒थ्स॒र आ॒ग्ने॒यम॑ष्टा॒कपा॒लं
निर्व॑पे॒दैन्द्र॑-मे॒काद॑श॒कपा॒लं वै॒श्वदे॑वं द्वा॒दश॑क॒पालं॑ बा॒र्ह॒स्प॒त्यं च॒रुं
वै॒ष्ण॒वं त्रि॑क॒पालं॑ तृ॒तीये॑ सँ॒व॒थ्स॒रेऽभि॑जि॒ता य॑जेत॒ यद॑ष्टा॒कपा॒लो
भ॒वत्य॑ष्टा॒क्षरा॑ गा॒य॒त्र्याग्ने॑यं गा॒य॒त्रं प्रा॑तः स॒वनं॑ प्रा॒तः स॒वन॑मे॒व
तेन॑ दा॒धार गा॒य॒त्रीं छ॒न्दो॑ यदे॒काद॑श॒कपा॒लो भ॒वत्ये॑का॒दशा॒क्षरा॑
त्रि॒ष्टुगै॒न्द्रं त्रै॒ष्टुभं॑ मा॒ध्यंदि॒नं स॒वनं॑ मा॒ध्यंदि॒नमे॒व स॒वनं॑ तेन॑
दा॒धार त्रि॒ष्टुभं॑- [] 20

5.6.5.1 - Padam

सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति॒ सं - व॒थ्स॒रम् । उ॒ख्यम् । भृ॒त्वा । द्वि॒तीये॑ । सँ॒व॒थ्स॒र
इति॑ सं - व॒थ्स॒रे । आ॒ग्ने॒यम् । अ॒ष्टा॒कपा॒लमि॑त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् ।
नि॒रि॒ति । व॒पेत् । ऐ॒न्द्रम् । ए॒का॒द॒श॒कपा॒लमि॑त्ये॒काद॑श - क॒पा॒लम् ।
वै॒श्वदे॑वमि॒ति वै॒श्व - दे॒वम् । द्वा॒द॒श॒कपा॒लमि॑ति॒ द्वा॒द॒श - क॒पा॒लम् ।

बार्॒हस्प॒त्यम् । च॒रुम् । वै॒ष्ण॒वम् । त्रि॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒ त्रि॒ – क॒पा॒ल॒म् ।
तृ॒ती॒ये॑ ॥ सँ॒व॒त्स॒र इति॑ सं – व॒त्स॒रे । अ॒भि॒जि॒ते॒त्य॒भि॒ – जि॒ता॑ ॥
य॒जे॒त । यत् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल इत्य॑ष्टा – क॒पा॒लः॑ । भ॒व॒ति॑ ।
अ॒ष्टा॒क्ष॒रे॒त्य॒ष्टा – अ॒क्ष॒रा । गा॒य॒त्री । आ॒ग्ने॒यम् । गा॒य॒त्र॒म् ।
प्रा॒त॒स्स॒व॒न॒मि॒ति॒ प्रा॒तः – स॒व॒न॒म् । प्रा॒त॒स्स॒व॒न॒मि॒ति॒ प्रा॒तः – स॒व॒न॒म् ।
ए॒व । ते॒न । दा॒धा॒र । गा॒य॒त्री॒म् । छ॒न्दः॑ । यत् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल
इत्ये॒का॒द॒श – क॒पा॒लः॑ । भ॒व॒ति॑ । ए॒का॒द॒शा॒क्ष॒रे॒त्ये॒का॒द॒श – अ॒क्ष॒रा ।
त्रि॒ष्टु॒क् । ऐ॒न्द्र॒म् । त्रै॒ष्टु॒भ॒म् । मा॒ध्यं॑दि॒न॒म् । स॒व॒न॒म् । मा॒ध्यं॑दि॒न॒म् ।
ए॒व । स॒व॒न॒म् । ते॒न । दा॒धा॒र । त्रि॒ष्टु॒भ॒म् । 20 (50)

5.6.5.2

छ॒न्दो॑ यद्-द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लो॑ भ॒व॒ति॒ द्वा॒द॒शा॒क्ष॒रा॑ ज॒ग॒ती॑ वै॒श्व॒दे॒वं जा॒ग॒तं
तृ॒ती॒य॒स॒व॒नं॑ तृ॒ती॒य॒स॒व॒न॒मे॒व ते॒न दा॒धा॒र ज॒ग॒तीं॑ छ॒न्दो॑
यद्-बार्॒हस्प॒त्यश्च॑रु॒र्भ॒व॒ति॒ ब्र॒ह्म॒ वै दे॒वा॒नां॑ बृ॒हस्प॒तिर्ब्र॒ह्मै॒व
ते॒न दा॒धा॒र यद्-वै॒ष्ण॒व॒स्त्रि॒क॒पा॒लो॑ भ॒व॒ति॒ य॒ज्ञो॒ वै वि॒ष्णु॒र्य॒ज्ञ॒मे॒व

तेन॑ दा॒धार॑ यत् तृ॒तीये॑ सँव॒थ्सरे॑ऽभिजि॒ता यज॑तेऽभिजि॒त्यै
यथ् सँव॒थ्सर॑मुख्यं बि॒भर्ती॑ममेव- [] 21

5.6.5.2 - Padam

छन्दः॑ । यत् । द्वाद॑शकपाल इति द्वाद॑श – कपालः॑ । भवति॑ ।
द्वाद॑शाक्षरेति द्वाद॑शा-अक्षरा॑ । जगती॑ । वैश्व॑देवमिति वैश्व॑ – देवम् ।
जाग॑तम् । तृ॒तीय॑सवनमिति तृ॒तीय॑ – सवनम् । तृ॒तीय॑सवनमिति
तृ॒तीय॑ – सवनम् । ए॒व । तेन॑ । दा॒धार॑ । जगती॑म् । छन्दः॑ । यत् ।
बा॒र्हस्प॑त्यः । चरुः॑ । भवति॑ । ब्र॒ह्म । वै । दे॒वाना॑म् । बृ॒हस्प॑तिः ।
ब्र॒ह्म । ए॒व । तेन॑ । दा॒धार॑ । यत् । वैष्ण॑वः । त्रि॒कपाल॑ इति
त्रि॑ – कपालः॑ । भवति॑ । य॒ज्ञः । वै । विष्णुः॑ । य॒ज्ञम् । ए॒व । तेन॑ ।
दा॒धार॑ । यत् । तृ॒तीये॑ । सँव॒थ्सर॑ इति सं – व॒थ्सरे॑ ।
अ॒भिजि॑तेत्यभि – जि॒ता । यज॑ते । अ॒भिजि॑त्या इत्यभि – जि॒त्यै ।
यत् । सँव॒थ्सर॑मिति सं – व॒थ्सर॑म् । उ॒ख्यम् । बि॒भर्ति॑ । इ॒मम् ।
ए॒व । 21 (50)

5.6.5.3

तेन॑ लो॒कꣳ स्पृ॑णोति॒ यद् द्वि॒तीये॑ सँव॒थ्सरे॑ऽग्निं॒ चि॒नुते॑ऽन्तरि॑क्षमे॒व
तेन॑ स्पृ॑णोति॒ यत् तृ॒तीये॑ सँव॒थ्सरे॑ यज॒तेऽमु॒मेव॑ तेन॑ लो॒कꣳ
स्पृ॑णोत्ये॒तं वै पर॑ आट्णारः॒ कक्षी॑वाꣳ औशि॒जो वी॒तह॑व्यः
श्राय॑सस्त्रसद॒स्युः पौरु॑कु॒थ्स्यः प्र॒जाका॑मा अचि॒न्वत॑ ततो॒ वै ते
सह॑स्रꣳ सह॑स्रं पु॒त्रान॑विन्दन्त॒ प्रथ॑ते प्र॒जया॑ प॒शुभि॑स्तां मा॒त्रामा॑प्नोति
यां तेऽग॑च्छन् य ए॒वं () वि॒द्वाने॒तम॑ग्निं चि॒नुते॑ । 22

5.6.5.3 - Padam

तेन॑ । लो॒कम् । स्पृ॑णोति । यत् । द्वि॒तीये॑ । सँव॒थ्सर॑ इति
सं – व॒थ्सरे॑ । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व । तेन॑ ।
स्पृ॑णोति । यत् । तृ॒तीये॑ । सँव॒थ्सर॑ इति सं – व॒थ्सरे॑ । यज॒ते ।
अ॒मुम् । ए॒व । तेन॑ । लो॒कम् । स्पृ॑णोति । ए॒तम् । वै । परः॑ ।
आट्णारः॑ । कक्षी॑वानिति कक्षी – वान् । औशि॒जः ।
वी॒तह॑व्य इति वी॒त – ह॒व्यः । श्राय॑सः । त्रसद॒स्युः । पौरु॑कु॒थ्स्य
इति पौरु – कु॒थ्स्यः । प्र॒जाका॑मा इति प्र॒जा-का॑माः । अचि॒न्वत॑ ।

ततः॑ । वै॑ । ते॑ । सहस्र॑ꣳ सहस्रमिति॑ सहस्रं॑ – सहस्रम्॑ । पुत्रान्॑ ।
अविन्दन्त॑ । प्रथते॑ । प्रजयेति॑ प्र – जया॑ । पशुभिरिति॑ पशु-भिः॑ ।
ताम्॑ । मात्राम्॑ । आप्नोति॑ । याम्॑ । ते॑ । अगच्छन्॑ । यः॑ । एवम्॑ () ।
विद्वान्॑ । एतम्॑ । अग्निम्॑ । चिनुते॑ । 22 (54)

(दाधार॑ त्रिष्टुभ॑ – मिममेवै॑ – वं – चत्वारि॑ च) (A5)

5.6.6.1

प्रजापतिरग्निमचिनुत॑ स क्षुरपविर्भूत्वाऽतिष्ठत्॑ तं देवा बिभ्यतो॑
नोपाऽऽ*यन् ते॑ छन्दोभिरात्मानं॑ छादयित्वोपाऽऽ*यन् तच्छन्दसां॑
छन्दस्त्वं ब्रह्म॑ वै छन्दाꣳसि ब्रह्मण॑ एतद्-रूपं॑ यत् कृष्णाजिनं॑
काष्ठीं॑ उपानहावुप॑ मुञ्चते॑ छन्दोभिरेवाऽऽ*त्मानं॑ छादयित्वाऽग्निमुप॑
चरत्यात्मनोऽहिꣳसायै॑ देवनिधिर्वा॑ एष नि धीयते॑ यदग्नि- [] 23

5.6.6.1 - Padam

प्रजापतिरिति॑ प्रजा – पतिः॑ । अग्निम्॑ । अचिनुत॑ । सः॑ ।
क्षुरपविरिति॑ क्षुर – पविः॑ । भूत्वा॑ । अतिष्ठत्॑ । तम्॑ । देवाः॑ ।
बिभ्यतः॑ । न । उपेति॑ । आयन्॑ । ते॑ । छन्दोभिरिति॑ छन्दः॑ – भिः॑ ।

आ॒त्मान॑म् । छा॒दयि॑त्वा । उपे॒ति॑ । आ॒यन् । तत् । छन्द॑साम् ।
छन्द॑स्त्वमि॒ति॑ छन्दः – त्वम् । ब्र॒ह्म । वै । छन्दा॑ँसि । ब्र॒ह्मणः॑ ।
ए॒तत् । रू॒पम् । यत् । कृ॒ष्णाजि॑नमि॒ति॑ कृष्ण – अ॒जिन॑म् ।
का॒र्ष्णी इ॒ति॑ । उ॒पान॑हौ । उपे॒ति॑ । मु॒ञ्च॒ते । छन्दो॑भिरि॒ति॑
छन्दः॑ – भिः । ए॒व । आ॒त्मान॑म् । छा॒दयि॑त्वा । अ॒ग्नि॑म् । उपे॒ति॑ ।
च॒रति॑ । आ॒त्मनः॑ । अ॒हिँसा॑यै । दे॒वनि॑धिरि॒ति॑ दे॒व – नि॒धिः । वै ।
ए॒षः । नी॒ति॑ । धी॒यते॑ । यत् । अ॒ग्निः । 23 (50)

5.6.6.2

–र॒न्ये वा वै नि॒धिम॑गु॒प्तं वि॒न्दन्ति॑ न वा प्र॒ति प्र॒ जा॒नात्यु॑खामा
क्राम॑त्या॒त्मान॑मे॒वाधि॑पां कुरु॒ते गु॒प्त्या अथो॑ ख॒ल्वाहु॑र्नाऽऽक्र॒म्येति॑
नैर्ऋ॒त्युखा॑ यदा॒क्रामे॑न्निर्ऋ॒त्या आ॒त्मान॑मपि दध्यात्
तस्मान्नाऽऽक्र॒म्या पु॒रुष॑शीर्षमु॒प दधा॑ति गु॒प्त्या अथो॑ यथा
ब्रू॒यादे॑तन्मे गो॒पाये॑ति तादृ॒गेव॑ तत्– [] 24

5.6.6.2 - Padam

अ॒न्ये । वा । वै । नि॒धि॒मि॒ति॒ नि – धि॒म् । अ॒गु॒प्त॒म् । वि॒न्द॒न्ति॒ । न ।
वा । प्र॒ति॒ । प्रे॒ति॒ । जा॒ना॒ति॒ । उ॒खा॒म् । ए॒ति॒ । क्रा॒म॒ति॒ । आ॒त्मा॒न॒म् ।
ए॒व । अ॒धि॒पा॒मि॒त्य॒धि – पा॒म् । कु॒रु॒ते॒ । गु॒प्त्यै॑ । अथो॑ इति॒ । ख॒लु॑ ।
आ॒हुः॑ । न । आ॒क्र॒म्ये॒त्या – क्र॒म्या॑ । इति॒ । नैर्ऋ॒तीति॑ नैः-ऋ॒ती ।
उ॒खा । यत् । आ॒क्रा॒मे॒दि॒त्या – क्रा॒मे॒त् । निर्ऋ॒त्या इति॑ निः-ऋ॒त्यै ।
आ॒त्मा॒न॒म् । अ॒पी॒ति॒ । द॒ध्या॒त् । तस्मा॑त् । न । आ॒क्र॒म्ये॒त्या-क्र॒म्या॑ ।
पु॒रु॒ष॒शीर्ष॑मि॒ति॒ पु॒रु॒ष – शी॒र्ष॒म् । उपे॑ति॒ । द॒धा॒ति॒ । गु॒प्त्यै॑ ।
अथो॑ इति॒ । यथा॑ । ब्रू॒या॒त् । ए॒तत् । मे॒ । गो॒पा॒य॒ । इति॑ । ता॒दृक् ।

ए॒व । तत् । 24 (50)

5.6.6.3

प्र॒जा॒प॒ति॒र्वा अथ॑र्वा ऽग्नि॒रे॒व द॒ध्य॒ङ्ग॒थ॒र्व॒ण॒स्त॒स्ये॒ष्ट॒का
अ॒स्थान्ये॒त॒ ह वा॒व तद्-ऋ॒षि॒र॒भ्य॒नू॒वा॒चे॒न्द्रो द॒धी॒चो अ॒स्थ॒भि॒रि॒ति॒
यदि॑ष्ट॒का॒भि॒र॒ग्निं चि॒नो॒ति सा॒त्मा॒न॒मे॒वा॒ग्निं चि॒नु॒ते सा॒त्मा॒मु॒ष्मिन् लो॒के
भ॒व॒ति य ए॒वं वे॒द शरी॑रं वा ए॒तद्ग॒ने॒र्य॒च्चि॒त्य आ॒त्मा वैश्वा॒न॒रो

यच्चि॑ते वै॑श्वा॒नरं॑ जु॒होति॑ शरी॒रमे॒व स॒ऽस्कृ॒त्या- [] 25

5.6.6.3 - Padam

प्रजा॑पति॒रिति॑ प्रजा - पतिः । वै । अथ॑र्वा । अ॒ग्निः । ए॒व । द॒ध्यङ् ।
आथ॑र्वणः । तस्य॑ । इष्ट॑काः । अ॒स्थानि॑ । ए॒तम् । ह । वा॒व । तत् ।
ऋ॒षिः । अ॒भ्यनू॑वाचेत्य॒भि - अनू॑वाच । इन्द्रः॑ । द॒धीचः॑ ।
अ॒स्थभि॑रित्य॒स्थ - भिः । इति॑ । यत् । इष्ट॑काभिः । अ॒ग्निम् ।
चि॒नोति॑ । सा॒त्मान॑मिति स - आ॒त्मान॑म् । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ ।
सा॒त्मेति॑ स - आ॒त्मा । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् ।
वेद॑ । शरी॒रम् । वै । ए॒तत् । अ॒ग्नेः । यत् । चि॒त्यः । आ॒त्मा ।
वैश्वा॒नरः । यत् । चि॒ते । वैश्वा॒नरम् । जु॒होति॑ । शरी॒रम् । ए॒व ।
स॒ऽस्कृ॒त्या । 25 (50)

5.6.6.4

-भ्या॑रो॒हति॑ शरी॒रं वा॑ ए॒तद्-यज॑मानः स॒ऽस्कृ॒रुते॑ यद॒ग्निं चि॑नुते
यच्चि॑ते वै॑श्वा॒नरं॑ जु॒होति॑ शरी॒रमे॒व स॒ऽस्कृ॒त्या ऽऽ*त्म॑नाऽभ्या॑रो॒हति॑
तस्मा॑त् तस्य॑ ना॒व द्य॑न्ति जी॒वन्ने॒व दे॒वान॑प्येति॑ वैश्वा॒नर्य॑र्चा पु॒रीष॑मुप

दधा॒तीयं॑ वा॒ अ॒ग्निर्वै॑श्वा॒नर॒स्तस्यै॑षा चि॒तिर्यत्॑ पु॒री॒षम॑ग्निमे॒व
वै॑श्वा॒नरं॑ चि॒नुत॑ ए॒षा वा॒ अ॒ग्नेः () प्रि॒या त॒नूर्यद्-वै॑श्वा॒नरः
प्रि॒यामे॒वास्य॑ त॒नुव॑मव रु॒न्धे । 26

5.6.6.4 - Padam

अ॒भ्या॒रो॒हती॑त्य॒भि – आ॒रो॒हति॑ । शरी॑रम् । वै । ए॒तत् । यज॑मानः ।
समि॑ति । कु॒रुते॑ । यत् । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । यत् । चि॒ते । वै॑श्वा॒नरम् ।
जु॒होति॑ । शरी॑रम् । ए॒व । स॒॒स्कृत्य॑ । आ॒त्मना॑ । अ॒भ्या॒रो॒हती॑त्य॒भि
– आ॒रो॒हति॑ । तस्मा॑त् । तस्य॑ । न । अ॒वेति॑ । द्यन्ति॑ । जी॒वन् । ए॒व ।
दे॒वान् । अ॒पीति॑ । ए॒ति । वै॑श्वा॒नर्या॑ । ऋ॒चा । पु॒री॒षम् । उ॒पेति॑ ।
दधा॑ति । इ॒यम् । वै । अ॒ग्निः । वै॑श्वा॒नरः । तस्य॑ । ए॒षा । चि॒तिः ।
यत् । पु॒री॒षम् । अ॒ग्निम् । ए॒व । वै॑श्वा॒नरम् । चि॒नुते॑ । ए॒षा । वै ।
अ॒ग्नेः () । प्रि॒या । त॒नूः । यत् । वै॑श्वा॒नरः । प्रि॒याम् । ए॒व ।
अ॒स्य । त॒नुव॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । 26 (60)

(अ॒ग्नि – स्त॒थ् – स॒॒स्कृत्या॑ – ग्ने – दर्श॑ च) (A6)

5.6.7.1

अग्ने॑र्वै दी॒क्षया॑ दे॒वा वि॒राज॑माप्नुवन् तिस्रो रा॒त्रीर्दी॑क्षितः स्यात्
त्रि॒पदा॑ वि॒राड् वि॒राज॑माप्नोति षट्-रा॒त्रीर्दी॑क्षितः स्यात् षट् वा
ऋ॒तवः॑ सँव॒थ्सरः॑ सँव॒थ्सरो॑ वि॒राड् वि॒राज॑माप्नोति दश
रा॒त्रीर्दी॑क्षितः स्याद्-द॒शाक्ष॑रा वि॒राड् वि॒राज॑माप्नोति द्वा॒दश
रा॒त्रीर्दी॑क्षितः स्याद् द्वा॒दश मा॒साः सँव॒थ्सरः॑ सँव॒थ्सरो॑ वि॒राड्
वि॒राज॑माप्नोति त्रयो॑दश रा॒त्रीर्दी॑क्षितः स्यात् त्रयो॑दश – [] 27

5.6.7.1 - Padam

अग्नेः॑ । वै । दी॒क्षया॑ । दे॒वाः । वि॒राज॑मि॒ति वि-राज॑म् । आ॒प्नुव॑न् ।
ति॒स्रः । रा॒त्रीः । दी॒क्षितः॑ । स्यात् । त्रि॒पदे॑ति त्रि - पदा॑ ।
वि॒राडि॑ति वि - राट् । वि॒राज॑मि॒ति वि - राज॑म् । आ॒प्नोति॑ । षट् ।
रा॒त्रीः । दी॒क्षितः॑ । स्यात् । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । सँव॒थ्सर॑ इति
सं - व॒थ्सरः॑ । सँव॒थ्सर॑ इति सं - व॒थ्सरः॑ । वि॒राडि॑ति वि-राट् ।
वि॒राज॑मि॒ति वि - राज॑म् । आ॒प्नोति॑ । दश॑ । रा॒त्रीः । दी॒क्षितः॑ ।
स्यात् । द॒शाक्ष॑रेति दश - अ॒क्षरा॑ । वि॒राडि॑ति वि - राट् ।

वि॒राज॑मि॒ति॒ वि॒ – राज॑म् । आ॒प्नो॑ति । द्वा॒द॒श । रा॒त्रीः॑ । दी॒क्षि॑तः ।
 स्या॒त् । द्वा॒द॒श । मा॒साः॑ । सँ॒व॒थ्स॑र इति॑ सं – व॒थ्स॑रः ।
 सँ॒व॒थ्स॑र इति॑ सं – व॒थ्स॑रः । वि॒राडि॑ति॒ वि॒ – राट् । वि॒राज॑मि॒ति॒
 वि॒ – राज॑म् । आ॒प्नो॑ति । त्रयो॑द॒शेति॑ त्रयः॑ – द॒श । रा॒त्रीः॑ ।
 दी॒क्षि॑तः । स्या॒त् । त्रयो॑द॒शेति॑त्रयः॑ – द॒श । 27 (50)

5.6.7.2

मा॒साः सँ॒व॒थ्स॑रः सँ॒व॒थ्स॑रो वि॒राड् वि॒राज॑मा॒प्नो॑ति पञ्च॑द॒श
 रा॒त्रीर्दी॑क्षि॒तः स्या॒त् पञ्च॑द॒श वा अ॒र्ध॒मा॒सस्य॑ रा॒त्रयो॑र्ध॒मा॒स॒शः
 सँ॒व॒थ्स॑र आ॒प्य॑ते सँ॒व॒थ्स॑रो वि॒राड् वि॒राज॑मा॒प्नो॑ति स॒प्तद॑श
 रा॒त्रीर्दी॑क्षि॒तः स्या॒द् द्वा॒द॒श मा॒साः पञ्च॑र्त॒वः स सँ॒व॒थ्स॑रः
 सँ॒व॒थ्स॑रो वि॒राड् वि॒राज॑मा॒प्नो॑ति च॒तुर्विं॑श॒तिꣳ रा॒त्रीर्दी॑क्षि॒तः स्या॒-
 च॒तुर्विं॑श॒तिर॒र्ध॒मा॒साः सँ॒व॒थ्स॑रः सँ॒व॒थ्स॑रो वि॒राड् वि॒राज॑मा॒प्नो॑ति
 त्रिं॑श॒तꣳ रा॒त्रीर्दी॑क्षि॒तः स्या॒त् – [] 28

5.6.7.2 - Padam

मा॒साः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं-व॒थ्स॒रः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं-व॒थ्स॒रः ।
वि॒राडि॑ति वि - राट् । वि॒राज॑मिति वि - राज॑म् । आ॒प्नो॑ति ।
पञ्च॑द॒शेति॑ पञ्च - द॒श । रा॒त्रीः॑ । दी॒क्षितः॑ । स्यात् । पञ्च॑द॒शेति॑
पञ्च - द॒श । वै । अ॒र्धमा॑सस्येत्य॒र्थ - मा॑सस्य । रा॒त्रयः॑ ।
अ॒र्धमा॑स॒श इत्य॑र्धमा॒स - शः॑ । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः ।
आ॒प्यते॑ । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः । वि॒राडि॑ति वि - राट् ।
वि॒राज॑मिति वि - राज॑म् । आ॒प्नो॑ति । स॒प्तद॒शेति॑ स॒प्त - द॒श ।
रा॒त्रीः॑ । दी॒क्षितः॑ । स्यात् । द्वा॒द॒श । मा॒साः । पञ्च॑ । ऋ॒तवः॑ । सः ।
सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः ।
वि॒राडि॑ति वि - राट् । वि॒राज॑मिति वि - राज॑म् । आ॒प्नो॑ति ।
चतु॑र्विं॒शति॑मिति चतुः - विं॒शति॑म् । रा॒त्रीः॑ । दी॒क्षितः॑ । स्यात् ।
चतु॑र्विं॒शति॑रिति चतुः - विं॒शतिः॑ । अ॒र्धमा॑सा इत्य॒र्थ - मा॑साः ।
सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑ सं - व॒थ्स॒रः ।

वि॒राडि॑ति वि – राट् । वि॒राज॑मि॒ति वि – राज॑म् । आ॒प्नो॑ति ।

त्रि॒ंश॑तम् । रा॒त्रीः । दी॒क्षितः॑ । स्या॒त् । 28 (50)

5.6.7.3

त्रि॒ंश॑दक्षरा वि॒राड् वि॒राज॑मा॒प्नोति॑ मा॒सं दी॒क्षितः॑ स्याद्-यो मा॒सः
स सँ॑व॒थ्सरः॑ सँ॑व॒थ्सरो॑ वि॒राड् वि॒राज॑मा॒प्नोति॑ च॒तुरो॑ मा॒सो
दी॒क्षितः॑ स्याच्च॒तुरो॑ वा ए॒तं मा॒सो व॑स॒वोऽबि॑भरु॒स्ते पृ॑थि॒वीमा॑ज॒यन्
गा॒य॒त्रीं छ॒न्दोऽष्टौ॑ रु॒द्रास्ते॑-ऽन्त॑रि॒क्षमा॑ज॒यन् त्रि॑ष्टु॒भं छ॒न्दो द्वा॑द॒शा-
ऽऽदि॑त्यास्ते दि॒वमा॑ज॒यन् ज॑ग॒तीं छ॒न्दस्त॑तो वै ते ()

व्या॒वृ॒त-म॑गच्छ॒ञ्छ्रैष्यं॑ दे॒वानां॑ तस्मा॒द् द्वा॑द॒श मा॒सो भृ॒त्वाऽग्निं॑
चि॒न्वी॑त द्वा॒द॒श मा॒साः सँ॑व॒थ्सरः॑ सँ॑व॒थ्सरो॑ -ऽग्नि॑श्चित्यस्तस्या-
हो॒रा॒त्राणी॑ष्ट॒का आ॒प्तेष्ट॑कमे॒नं चि॒नुते॑ऽथो॒ व्या॒वृ॒तमे॒व ग॑च्छति श्रैष्य॑
स॒मा॒ना॒नां । 29

5.6.7.3 - Padam

त्रि॒ंश॑दक्षरे॒ति त्रि॒ंश॑त् - अक्ष॒रा । वि॒राडि॑ति वि – राट् ।

वि॒राज॑मि॒ति वि – राज॑म् । आ॒प्नो॑ति । मा॒सम् । दी॒क्षितः॑ । स्या॒त् ।

यः । मासः । सः । सँवथ्सर इति सं – वथ्सरः । सँवथ्सर इति
 सं – वथ्सरः । विराडिति वि – राट् । विराजमिति वि – राजम् ।
 आप्नोति । चतुरः । मासः । दीक्षितः । स्यात् । चतुरः । वै । एतम् ।
 मासः । वसवः । अबिभरुः । ते । पृथिवीम् । एति । अजयन् ।
 गायत्रीम् । छन्दः । अष्टौ । रुद्राः । ते । अन्तरिक्षम् । एति । अजयन् ।
 त्रिष्टुभम् । छन्दः । द्वादश । आदित्याः । ते । दिवम् । एति । अजयन् ।
 जगतीम् । छन्दः । ततः । वै । ते () । व्यावृतमिति वि – आवृतम् ।
 अगच्छन् । श्रैष्ठ्यम् । देवानाम् । तस्मात् । द्वादश । मासः । भृत्वा ।
 अग्निम् । चिन्वीत । द्वादश । मासाः । सँवथ्सर इति सं – वथ्सरः ।
 सँवथ्सर इति सं – वथ्सरः । अग्निः । चित्यः । तस्य ।
 अहोरात्राणीत्यहः – रात्राणि । इष्टकाः । आप्तेष्टकमित्याप्त-इष्टकम् ।
 एनम् । चिनुते । अथो इति । व्यावृतमिति वि – आवृतम् । एव ।
 गच्छति । श्रैष्ठ्यम् । समानानाम् । 29 (78) (स्यात् त्रयोदश –
 त्रिंशत् रात्रीर्दीक्षितः स्याद् – वै ते – षाविंशतिश्च) (A7)

5.6.8.1

सुवर्गाय॑ वा ए॒ष लो॒काय॑ ची॒यते॑ यद॒ग्निस्तं॑ य॒न्ना॒न्वारो॑ह॒त्
सुवर्गा॑ल्लो॒काद्-यज॑मानो ही॒येत॑ पृथि॒वीमा॑ऽक्र॒मिषं॑ प्रा॒णो मा॒ मा
हा॒सीद॑न्तरि॒क्षमा॑ऽक्र॒मिषं॑ प्र॒जा मा॒ मा हा॒सीद्-दि॒वमा॑ऽक्र॒मिष॑
सुव॑रग॒न्मेत्या॑हैष वा अ॒ग्नेर॑न्वारो॒हस्तेनै॑वैन॒-म॒न्वारो॑हति सुव॒र्गस्य॑
लो॒कस्य॑ सम॒ष्ट्यै यत् प॒क्षस॑मि॒तां मि॒नुयात् - [] 30

5.6.8.1 - Padam

सुव॑र्गायेति सुवः - गा॒य । वै । ए॒षः । लो॒काय॑ । ची॒यते॑ । यत् ।
अ॒ग्निः । तम् । यत् । न । अ॒न्वारो॑हे॒दित्य॑नु - आ॒रोह॑त् ।
सुव॑र्गादि॒ति सुवः-गा॒त् । लो॒कात् । यज॑मानः । ही॒येत॑ । पृथि॒वीम् ।
ए॒ति । अ॒क्र॒मिष॑म् । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । मा॒ । मा॒ । हा॒सीत् ।
अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒ति । अ॒क्र॒मिष॑म् । प्र॒जेति॑ प्र - जा॒ । मा॒ । मा॒ ।
हा॒सीत् । दि॒वम् । ए॒ति । अ॒क्र॒मिष॑म् । सुवः॑ । अ॒गन्म॑ । इति॑ ।
आ॒ह । ए॒षः । वै । अ॒ग्नेः । अ॒न्वारो॑ह इत्य॑नु-आ॒रोहः॑ । तेन॑ । ए॒व ।
ए॒नम् । अ॒न्वारो॑ह॒तीत्य॑नु - आ॒रोह॑ति । सुव॑र्गस्येति सुवः - ग॒स्य ।

लो॒कस्य॑ । सम॑ष्ट्या इति सं – अ॒ष्ट्वै । यत् ।

पक्ष॑स॒मि॒तामि॑ति पक्ष – स॒मि॒ताम् । मि॒नुया॑त् । 30 (50)

5.6.8.2

कनी॑याꣳसं य॒ज्ञक्र॑तुमुपे॒यात् पा॑पीयस्यस्या ऽऽत्म॑नः प्र॒जा
स्याद्-वे॑दिस॒मि॒तां मि॑नोति ज्यायाꣳसमे॒व य॒ज्ञक्र॑तुमुपै॒ति
नास्याऽऽ*त्म॑नः पा॑पीयसी प्र॒जा भ॑वति साह॒स्रं चि॑न्वीत प्रथ॒मं
चि॑न्वानः स॒हस्र॑स॒मि॒तो वा अ॒यं लो॒क इ॒ममे॒व लो॒कम॑भि ज॒यति
द्वि॒षाह॑स्रं चिन्वीत द्वितीयं चिन्वानो द्वि॒षाह॑स्रं वा अ॒न्तरि॑क्ष-
म॒न्तरि॑क्षमे॒वाभि॑ ज॒यति त्रि॒षाह॑स्रं चिन्वीत तृतीयं चिन्वान – [] 31

5.6.8.2 - Padam

कनी॑याꣳसम् । य॒ज्ञक्र॑तुमि॒ति य॒ज्ञ – क्र॑तुम् । उपे॒ति । इ॒यात् ।
पा॑पीयसी । अ॒स्य । आ॒त्म॑नः । प्र॒जेति॑ प्र – जा । स्या॒त् ।
वे॑दिस॒मि॒तामि॑ति वेदि – स॒मि॒ताम् । मि॑नोति । ज्यायाꣳसम् । ए॒व ।
य॒ज्ञक्र॑तुमि॒ति य॒ज्ञ – क्र॑तुम् । उपे॒ति । ए॒ति । न । अ॒स्य । आ॒त्म॑नः ।

पापी॑यसी । प्र॒जेति॑ प्र – जा । भ॒वति॑ । सा॒हस्र॑म् । चि॒न्वीत॑ ।
 प्र॒थम॑म् । चि॒न्वानः॑ । स॒हस्र॑स॒मि॒त इति॑ स॒हस्र॑ – स॒मि॒तः । वै ।
 अ॒यम् । लो॒कः । इ॒मम् । ए॒व । लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ ।
 द्वि॒षाह॑स्रमि॒ति द्वि – सा॒हस्र॑म् । चि॒न्वीत॑ । द्वि॒तीय॑म् । चि॒न्वानः॑ ।
 द्वि॒षाह॑स्रमि॒ति द्वि – सा॒हस्र॑म् । वै । अ॒न्तरि॑क्षम् । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒व ।
 अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । त्रि॒षाह॑स्रमि॒ति त्रि – सा॒हस्र॑म् । चि॒न्वीत॑ ।
 तृ॒तीय॑म् । चि॒न्वानः॑ । 31 (50)

5.6.8.3

–स्त्रि॒षाह॑स्रो वा अ॒सौ लो॒को ऽमु॒मे॒व लो॒कम॑भि ज॒यति॑ जा॒नुद॑ध्नं
 चि॒न्वीत॑ प्र॒थमं॑ चि॒न्वानो॑ गा॒यत्रि॑यै॒वेमं॑ लो॒कम॑भ्या॒रोह॑ति ना॒भिद॑ध्नं
 चि॒न्वीत॑ द्वि॒तीयं॑ चि॒न्वान॑स्त्रि॒ष्टुभै॒वा-न्तरि॑क्ष-म॒भ्या॒रोह॑ति ग्री॒वद॑ध्नं
 चि॒न्वीत॑ तृ॒तीयं॑ चि॒न्वानो॑ जग॒त्यै॒वामु॑न् लो॒कम॑भ्या॒रोह॑ति ना॒ग्निं
 चि॒त्वा रा॒मामु॑पे॒याद॑यो॒नौ रे॒तो धा॑स्यामीति न द्वि॒तीयं॑ चि॒त्वाऽन्य॑स्य
 स्त्रि॒य- [] 32

5.6.8.3 - Padam

त्रि॑षा॒हस्र॑ इति॒ त्रि॑ – सा॒हस्रः॑ । वै । अ॒सौ । लो॒कः । अ॒मुम् । ए॒व ।
लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । जा॒नुद॒घ्नमि॑ति॒ जानु॑ – द॒घ्नम् ।
चि॒न्वीत॑ । प्र॒थमम् । चि॒न्वानः॑ । गा॒यत्रि॑या । ए॒व । इ॒मम् । लो॒कम् ।
अ॒भ्यारो॑हतीत्य॒भि – आ॒रोह॑ति । ना॒भिद॒घ्नमि॑ति॒ नाभि॑ – द॒घ्नम् ।
चि॒न्वीत॑ । द्वि॒तीयम्॑ । चि॒न्वानः॑ । त्रि॒ष्टुभा॑ । ए॒व । अ॒न्तरि॑क्षम् ।
अ॒भ्यारो॑हतीत्य॒भि – आ॒रोह॑ति । ग्री॒वद॒घ्नमि॑ति॒ ग्रीव॑ – द॒घ्नम् ।
चि॒न्वीत॑ । तृ॒तीयम्॑ । चि॒न्वानः॑ । जग॑त्या । ए॒व । अ॒मुम् । लो॒कम् ।
अ॒भ्यारो॑हतीत्य॒भि – आ॒रोह॑ति । न । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । रा॒माम् ।
उ॒पेति॑ । इ॒यात् । अ॒यो॒नौ । रे॒तः । धा॒स्यामि॑ । इति॑ । न । द्वि॒तीयम्॑ ।
चि॒त्वा । अ॒न्यस्य॑ । स्त्रि॒यम्॑ । 32 (50)

5.6.8.4

–मु॒पे॒यान्न॑ तृ॒तीयं॑ चि॒त्वा कां॑ च॒नोपे॑याद्–रेतो॒ वा ए॒तन्नि॑ ध॒त्ते यद॒ग्निं॑
चि॒नुते॑ यदु॒पे॒याद्–रे॒तसा॑ व्य॒ध्येता॑ऽथो॒ खल्वा॑हुर॒ प्रज॑स्यं॒ तद्–
यन्नो॒पे॒यादि॑ति॒ यद्–रे॒तः सि॑चावु॒पद॑धाति॒ ते ए॒व यज॑मानस्य॒ रेतो॑

बिभृ॑तस्तस्मा॒-दुपे॑याद्-रेत॑सो-ऽस्क॑न्दाय त्रीणि॒ वाव॑ रेतो॑ऽसि पि॒ता
पु॒त्रः पौ॒त्रो- [] 33

5.6.8.4 - Padam

उपेति॑ । इयात् । न । तृतीय॑म् । चित्वा । काम् । चन । उपेति॑ ।
इयात् । रेतः॑ । वै । एतत् । नीति॑ । धत्ते । यत् । अग्निम् । चिनुते॑ ।
यत् । उपेयादित्युप॑ - इयात् । रेतसा॑ । वीति॑ । ऋध्येत॑ । अथो इति॑ ।
खलु॑ । आहुः॑ । अप्रजस्यमित्यप्र॑ - जस्यम् । तत् । यत् । न ।
उपेयादित्युप॑ - इयात् । इति॑ । यत् । रेतस्सिचाविति॑ रेतः॑ - सिचौ॑ ।
उपदधातीत्युप॑ - दधाति॑ । ते इति॑ । एव । यजमानस्य॑ । रेतः॑ ।
बिभृ॑तः । तस्मात् । उपेति॑ । इयात् । रेतसः॑ । अस्क॑न्दाय । त्रीणि॑ ।
वाव॑ । रेतो॑ऽसि । पि॒ता । पु॒त्रः । पौ॒त्रः । 33 (50)

5.6.8.5

यद् द्वे रेतः॑ सिचावुपदध्याद्-रेतो॑ऽस्य विच्छि॑न्द्यात् तिस्र॑ उप॑ दधाति॑
रेतसः॑ संतत्या इयं॑ वाव॑ प्रथमा॑ रेतः॑ सिग्वाग्वा इयं॑ तस्मात्
पश्य॑न्तीमां पश्य॑न्ति वाचं॑ वद॑न्तीमन्तरि॑क्षं द्वितीया॑ प्रा॒णो वा

अ॒न्तरि॑क्षं तस्मा॒न्नाऽन्तरि॑क्षं पश्य॑न्ति न प्रा॒णम॒सौ तृ॒तीया॒ चक्षु॑र्वा
अ॒सौ तस्मा॒त् पश्य॑न्त्य॒मूं पश्य॑न्ति चक्षु॑र्यजु॒षेमां॑ चा – [] 34

5.6.8.5 - Padam

यत् । द्वे इति । रे॒तस्सि॑चा॒विति॑ रे॒तः-सि॑चौ । उप॒द॒ध्यादि॑त्युप-द॒ध्यात् ।
रे॒तः । अ॒स्य । वी॒ति । छि॒न्धात् । ति॒स्रः । उपे॑ति । द॒धाति॑ । रे॒तसः॑ ।
सं॒त॒त्या इति॑ सं – त॒त्यै । इ॒यम् । वाव॑ । प्र॒थ॒मा । रे॒तस्सि॑गिति॑
रे॒तः – सि॒क् । वाक् । वै । इ॒यम् । तस्मा॒त् । पश्य॑न्ति । इ॒माम् ।
पश्य॑न्ति । वाच॑म् । वद॑न्तीम् । अ॒न्तरि॑क्षम् । द्वि॒तीया॑ । प्रा॒ण इति॑
प्र – अ॒नः । वै । अ॒न्तरि॑क्षम् । तस्मा॒त् । न । अ॒न्तरि॑क्षम् ।
पश्य॑न्ति । न । प्रा॒णमि॑ति प्र – अ॒नम् । अ॒सौ । तृ॒तीया॑ । चक्षुः॑ ।
वै । अ॒सौ । तस्मा॒त् । पश्य॑न्ति । अ॒मूम् । पश्य॑न्ति । चक्षुः॑ ।
यजु॑षा । इ॒माम् । च । 34 (50)

5.6.8.6

–मूं चोप॑ द॒धाति॑ मन॒सा म॒ध्य॒मा॒मेषां॑ लो॒कानां॑ क्लृ॒प्त्या अथो॑
प्रा॒णाना॑मि॒ष्टो य॒ज्ञो भृ॑गु॒भिरा॑शी॒र्दा वसु॑भि॒स्तस्य॑ त इ॒ष्टस्य॑ वी॒तस्य॑

द्र॒वि॒णे॒ह भ॒क्षी॒ये॒त्या॒ह स्तु॒त॒श॒स्त्रे ए॒वै॒ते॒न दु॒हे पि॒ता मा॒तरि॒श्वाऽच्छि॒द्रा
प॒दा धा॒ अ॒च्छि॒द्रा उ॒शि॒जः प॒दाऽनु॒ तक्षुः॑ सो॒मो वि॒श्ववि॒न्ने॒ता
ने॒षद्-बृ॒ह॒स्पति॑रु॒क्थाम॒दानी॑ श॒ऽसि॒षदि॒त्याहै॒तद्वा () अ॒ग्नेरु॒क्थं
ते॒नै॒वैन॒मनु॑ श॒ऽसति॑ । 35

5.6.8.6 - Padam

अ॒मू॒म् । च॒ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । म॒न॒सा । म॒ध्य॒मा॒म् । ए॒षाम् ।
लो॒का॒ना॒म् । क्लृ॒प्त्यै॑ । अ॒थो इति॑ । प्रा॒णा॒ना॒मिति॑ प्र – अ॒ना॒ना॒म् ।
इ॒ष्टः । य॒ज्ञः । भृ॒गुभि॑रिति॒ भृ॒गु – भिः॑ । आ॒शी॒र्दा इ॒त्या॒शीः – दाः॑ ।
व॒सुभि॑रिति॒ व॒सु – भिः॑ । त॒स्य । ते । इ॒ष्टस्य॑ । वी॒त॒स्य । द्र॒वि॒णा ।
इ॒ह । भ॒क्षी॒य । इति॑ । आ॒ह । स्तु॒त॒श॒स्त्रे इति॑ स्तु॒त – श॒स्त्रे । ए॒व ।
ए॒ते॒न । दु॒हे । पि॒ता । मा॒तरि॒श्वा । अ॒च्छि॒द्रा । प॒दा । धाः॑ । अ॒च्छि॒द्राः ।
उ॒शि॒जः । प॒दा । अ॒न्विति॑ । तक्षुः॑ । सो॒मः । वि॒श्ववि॒दिति॑
वि॒श्व – वि॒त् । ने॒ता । ने॒षत् । बृ॒ह॒स्पतिः॑ ।
उ॒क्थाम॒दानी॑त्यु॒क्थ – म॒दानी॑ । श॒ऽसि॒षत् । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् ।

वै () । अग्नेः । उक्थम् । तेन । एव । एनम् । अन्विति ।

शञ्सति । 35 (57) (मिनुयात् – तृतीयं चिन्वानः – स्त्रियं – पौत्र
– श्व – वै – सप्त च) (A8)

5.6.9.1

सूयते वा एषौ॑ग्नीनां॑ य उखायां॑ भ्रियते॑ यदधः॑ सादयेद्-गर्भाः॑
प्रपादु॑काः स्युरथो॑ यथा स॒वात् प्रत्य॑वरोहति॑ तादृ॒गेव॑ तदा॒सन्दी
साद॑यति॒ गर्भा॑णां धृ॒त्या अप्र॑पादायाथो स॒वमे॒वैनं॑ करोति॒ गर्भो॑ वा एष
यदु॒ख्यो योनिः॑ शि॒क्यं यच्छि॑क्यादु॒खां निरू॑हेद्-योने॒र्गर्भं
निर्ह॑ण्याथ षडु॒द्यामञ् शि॒क्यं भव॑ति षोढा वि॒हितो वै – [] 36

5.6.9.1 - Padam

सूय॑ते । वै । एषः॑ । अग्नी॑नाम् । यः । उखा॑याम् । भ्रि॒यते॑ । यत् ।
अधः॑ । साद॑येत् । गर्भाः॑ । प्रपा॑दुका इति प्र – पादु॑काः । स्युः ।
अथो॑ इति । यथा॑ । स॒वात् । प्रत्य॑वरोहतीति॑ प्रति – अ॒वरोह॑ति ।
तादृ॑क् । एव । तत् । आ॒सन्दी । साद॑यति । गर्भा॑णाम् । धृ॒त्यै ।
अप्र॑पादायेत्यप्र – पा॒दाय॑ । अथो॑ इति । स॒वम् । एव । ए॒नम् ।

करोति । गर्भः । वै । एषः । यत् । उख्यः । योनिः । शि॒क्यम् ।
यत् । शि॒क्यात् । उ॒खाम् । नि॒रूहे॑दिति॒ निः – ऊ॒हेत् । यो॒नैः ।
गर्भ॑म् । नि॒रिति॑ । ह॒न्यात् । ष॒डु॒द्याम॑मिति॒ षट्–उ॒द्याम॑म् । शि॒क्यम् ।
भवति । षो॒ढावि॑हित इति॒ षो॒ढा – वि॑हितः । वै । 36 (50)

5.6.9.2

पुरु॑ष आ॒त्मा च॒ शिर॑श्च च॒त्वार्य॑ङ्गान्या॒त्मन्ने॒वैनं॑ बि॒भर्ति॑ प्र॒जाप॑तिर्वा
एष॒ यद॒ग्निस्त॑स्यो॒खा चो॒लूख॑लं च॒ स्तनौ॑ ताव॒स्य प्र॒जा उप॑ जीव॒न्ति
यदु॒खां चो॒लूख॑लं चोप॒दधा॑ति ताभ्यामे॒व यज॑मानोऽमु॒ष्मिन्
लो॒केऽग्निं॑ दु॒हे सँव॑त्सरो वा एष॒ यद॒ग्निस्त॑स्य त्रेधावि॒हिता इ॑ष्टकाः
प्राजाप॑त्या वै॒ष्णवी – [] 37

5.6.9.2 - Padam

पुरु॑षः । आ॒त्मा । च॒ । शिरः॑ । च॒ । च॒त्वारि॑ । अ॒ङ्गानि॑ । आ॒त्मन् ।
ए॒व । ए॒नम् । बि॒भर्ति॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा – प॒तिः । वै । एषः॑ ।
यत् । अ॒ग्निः । त॒स्य । उ॒खा । च॒ । उ॒लूख॑लम् । च॒ । स्तनौ॑ । तौ ।
अ॒स्य । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । उपे॑ति । जीव॒न्ति । यत् । उ॒खाम् ।

च । उ॒लू॒ख॒ल॒म् । च । उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प – द॒धा॒ति । ता॒भ्या॒म् । ए॒व ।
य॒ज॒मा॒नः । अ॒मु॒ष्मि॒न् । लो॒के । अ॒ग्नि॒म् । दु॒हे । सँ॒व॒त्स॒र इति॑
सं – व॒त्स॒रः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । त्रे॒धा॒वि॒हि॒ता इति॑
त्रे॒धा – वि॒हि॒ताः । इ॒ष्ट॒काः । प्रा॒जा॒प॒त्या इति॑ प्रा॒जा – प॒त्याः ।

वै॒ष्ण॒वीः । 37 (50)

5.6.9.3

– वै॒श्व॒क॒र्म॒णी – र॒हो॒रा॒त्रा॒ण्ये॒वा॒स्य॑ प्रा॒जा॒प॒त्या यदु॒ख्यं बि॒भर्ति॑ प्रा॒जा॒प॒त्या
ए॒व तदु॒प ध॒त्ते यथ् स॒मि॒ध आ॒द॒धा॒ति वै॒ष्ण॒वा वै व॒न॒स्प॒त॒यो
वै॒ष्ण॒वी॒रे॒व तदु॒प ध॒त्ते यद॒िष्ट॒का॒भि॒र॒ग्निं चि॒नो॒ती॒यं वै वि॒श्व॒क॒र्मा
वै॒श्व॒क॒र्म॒णी॒रे॒व तदु॒प ध॒त्ते तस्मा॑ – दा॒हु – स्त्रि॒वृ॒द॒ग्नि॒रि॒ति तं वा॑ ए॒तं
य॒ज॒मा॒न ए॒व चि॒न्वी॒त यद॒स्या॒न्य () श्रि॒नु॒या॒द्यत् तं दक्षि॑णा॒भि॒र्न
रा॒धये॑द॒ग्नि॒म॒स्य वृ॒ज्जी॒त यो॒ऽस्या॒ऽग्निं चि॒नु॒या॒त् तं दक्षि॑णा॒भी
रा॒धये॑द॒ग्नि॒मे॒व तथ् स्पृ॑णोति । 38

5.6.9.3 - Padam

वै॒श्व॒क॒र्म॒णी॒रि॒ति॒ वै॒श्व॒ – क॒र्म॒णीः॑ । अ॒हो॒रा॒त्रा॒णी॒त्य॒हः॑ – रा॒त्रा॒णि॑ ।
ए॒व । अ॒स्य॑ । प्रा॒जा॒प॒त्या इति॑ प्रा॒जा – प॒त्याः॑ । यत् । उ॒ख्य॑म् ।
बि॒भर्ति॑ । प्रा॒जा॒प॒त्या इति॑ प्रा॒जा-प॒त्याः॑ । ए॒व । तत् । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते ।
यत् । स॒मि॒ध इति॑ सं – इ॒धः॑ । आ॒द॒धा॒ती॒त्या॑ – द॒धा॒ति॑ । वै॒ष्ण॒वाः ।
वै । व॒न॒स्प॒तयः॑ । वै॒ष्ण॒वीः॑ । ए॒व । तत् । उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । यत् ।
इ॒ष्ट॒का॒भिः॑ । अ॒ग्नि॑म् । चि॒नो॒ति॑ । इ॒य॒म् । वै । वि॒श्व॒क॒र्मे॒ति॑
वि॒श्व॒ – क॒र्मा॑ । वै॒श्व॒क॒र्म॒णी॒रि॒ति॒ वै॒श्व॒ – क॒र्म॒णीः॑ । ए॒व । तत् ।
उ॒पेति॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । आ॒हुः॑ । त्रि॒वृ॒दि॒ति॑ त्रि – वृ॒त् । अ॒ग्निः॑ ।
इति॑ । तम् । वै । ए॒त॒म् । य॒ज॒मा॒नः॑ । ए॒व । चि॒न्वी॒त॑ । यत् । अ॒स्य॑ ।
अ॒न्यः॑ () । चि॒नु॒या॒त् । यत् । तम् । दक्षि॑णाभिः । न । रा॒धये॑त् ।
अ॒ग्नि॑म् । अ॒स्य॑ । वृ॒ज्जी॒त॑ । यः । अ॒स्य॑ । अ॒ग्नि॑म् । चि॒नु॒या॒त् ।
तम् । दक्षि॑णाभिः । रा॒धये॑त् । अ॒ग्नि॑म् । ए॒व । तत् ।
स्पृ॒णो॒ति॑ । 38 (70)

(षोढाविहितो वै – वैष्णवी – रन्यो – वि॒शति॑श्च) (A9)

5.6.10.1

प्र॒जा॒प॒ति॒-र॒ग्नि॒-म॒चि॒नु॒त॒र्तु॒भिः॑ सँव॒थ्स॒रं॑ व॒स॒न्ते॒नै॒वा॒स्य॑
पू॒र्वार्ध॑म॒चि॒नु॒त ग्री॒ष्मे॒ण दक्षि॑णं पक्षं व॒र्षा॒भिः॑ पु॒च्छं॑ श॒रदो॑त्तरं
पक्षं॑ हे॒म॒न्ते॒न म॒ध्यं ब्र॒ह्म॒णा वा अ॒स्य तत् पू॒र्वार्ध॑म॒चि॒नु॒त क्ष॒त्रेण॑
दक्षि॑णं पक्षं पशु॒भिः॑ पु॒च्छं॑ वि॒शो॑त्तरं पक्ष॒मा॒शया॑ म॒ध्यं य॑ ए॒वं
वि॒द्वान॒ग्निं चि॒नु॒त ऋ॒तु॒भिरे॒वैनं॑ चि॒नु॒तेऽथो॑ ए॒तदे॒व सर्व॑मव-[] 39

5.6.10.1 - Padam

प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति प्र॒जा – प॒तिः॑ । अ॒ग्नि॒म् । अ॒चि॒नु॒त ।
ऋ॒तु॒भि॒रि॒त्यु॒तु – भिः॑ । सँव॒थ्स॒रमि॒ति सं – व॒थ्स॒रम् । व॒स॒न्ते॒न ।
ए॒व । अ॒स्य । पू॒र्वार्ध॑मि॒ति पू॒र्व – अ॒र्धम् । अ॒चि॒नु॒त । ग्री॒ष्मे॒ण ।
दक्षि॑णम् । पक्षम् । व॒र्षा॒भिः॑ । पु॒च्छम् । श॒रदा॑ ।
उ॒त्तर॑मि॒त्यु॒तु – त॒रम् । पक्षम् । हे॒म॒न्ते॒न । म॒ध्यम् । ब्र॒ह्म॒णा । वै ।
अ॒स्य । तत् । पू॒र्वार्ध॑मि॒ति पू॒र्व – अ॒र्धम् । अ॒चि॒नु॒त । क्ष॒त्रेण॑ ।

दक्षिणम् । पक्षम् । पशुभिरिति पशु – भिः । पुच्छम् । विशा ।
उत्तरमित्युत् – तरम् । पक्षम् । आशया । मध्यम् । यः । एवम् ।
विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । ऋतुभिरित्यृतु – भिः । एव । एनम् ।
चिनुते । अथो इति । एतत् । एव । सर्वम् । अवेति । 39 (50)

5.6.10.2

रुन्धे शृण्वन्त्येनमग्निं चिक्व्यानमत्यन्नं रोचते इयं वाव
प्रथमा चित्तिरोषधयो वनस्पतयः पुरीषमन्तरिक्षं द्वितीया
वयांसि पुरीषमसौ तृतीया नक्षत्राणि पुरीषं यज्ञश्चतुर्थी
दक्षिणा पुरीषं यजमानः पञ्चमी प्रजा पुरीषं यत् त्रिचितीकं
चिन्वीत यज्ञं दक्षिणामात्मानं प्रजामन्तरियात् तस्मात्
पञ्चचितीकश्चेतव्य एतदेव सर्वं स्पृणोति यत् तिस्रश्चितय- [] 40

5.6.10.2 - Padam

रुन्धे । शृण्वन्ति । एनम् । अग्निम् । चिक्व्यानम् । अत्ति । अन्नम् ।
रोचते । इयम् । वाव । प्रथमा । चित्तिः । ओषधयः । वनस्पतयः ।
पुरीषम् । अन्तरिक्षम् । द्वितीया । वयांसि । पुरीषम् । असौ ।

तृतीया॑ । नक्षत्राणि॑ । पुरीषम्॑ । यज्ञः॑ । चतुर्थी॑ । दक्षिणा॑ । पुरीषम्॑ ।
यजमानः॑ । पञ्चमी॑ । प्रजेति॑ प्र – जा । पुरीषम्॑ । यत् ।
त्रिचितीकमिति॑ त्रि – चितीकम्॑ । चिन्वीत॑ । यज्ञम्॑ । दक्षिणाम्॑ ।
आत्मानम्॑ । प्रजामिति॑ प्र – जाम् । अन्तः॑ । इयात् । तस्मात्॑ ।
पञ्चचितीक॑ इति पञ्च – चितीकः॑ । चेतव्यः॑ । एतत् । एव ।
सर्वम्॑ । स्पृणोति॑ । यत् । तिस्रः॑ । चितयः॑ । 40 (50)

5.6.10.3

–स्त्रिवृद्ध्यग्निर्यद् द्वे द्विपाद्–यजमानः॑ प्रतिष्ठित्यै॑ पञ्च चितयो॑
भवन्ति॑ पाङ्क्तः॑ पुरुष॑ आत्मानमेव॑ स्पृणोति॑ पञ्च चितयो॑ भवन्ति॑
पञ्चभिः॑ पुरीषैरभ्यूहति॑ दश॑ सं पद्यन्ते॑ दशाक्षरो॑ वै पुरुषो॑ यावानेव॑
पुरुषस्त॑ स्पृणोत्यथो॑ दशाक्षरा॑ विराडन्नं॑ विराड्॑ विराज्येवान्नाद्ये॑
प्रति॑ तिष्ठति॑ सँवत्सरो॑ वै षष्ठी॑ चितिर्ऋतवः॑ पुरीष॑ () षट्
चितयो॑ भवन्ति॑ षट् पुरीषाणि॑ द्वादश॑ सं पद्यन्ते॑ द्वादश॑ मासाः॑
सँवत्सरः॑ सँवत्सर॑ एव॑ प्रति॑ तिष्ठति॑ । 41

5.6.10.3 - Padam

त्रिवृ॑दिति॑ त्रि – वृत् । हि । अ॒ग्निः । यत् । द्वे॑ इति॑ । द्वि॒पादि॑ति
द्वि – पात् । यज॑मानः । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै । पञ्च॑ ।
चि॒तयः॑ । भव॑न्ति । पा॒ङ्कः । पु॒रुषः॑ । आ॒त्मान॑म् । ए॒व । स्पृ॒णोति॑ ।
पञ्च॑ । चि॒तयः॑ । भव॑न्ति । पञ्च॑भिरिति॑ पञ्च – भिः । पु॒रीषैः॑ ।
अ॒भीति॑ । ऊ॒हति॑ । द॒श । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ । द॒शाक्ष॑र इति॑
द॒श – अ॒क्षरः॑ । वै । पु॒रुषः॑ । या॒वान् । ए॒व । पु॒रुषः॑ । तम् ।
स्पृ॒णोति॑ । अथो॑ इति॑ । द॒शाक्ष॑रेति॑ द॒श – अ॒क्षरा॑ । वि॒राडिति॑
वि – राट् । अ॒न्नम् । वि॒राडिति॑ वि – राट् । वि॒राजीति॑ वि – राजि॑ ।
ए॒व । अ॒न्नाद्य॑ इत्य॒न्न – अद्यै॑ । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । सँ॒वथ्स॑र इति॑
सं – व॒थ्सरः॑ । वै । ष॒ष्ठी । चि॒तिः । ऋ॒तवः॑ । पु॒रीष॑म् () । षट् ।
चि॒तयः॑ । भव॑न्ति । षट् । पु॒रीषा॑णि । द्वा॒दश॑ । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ ।
द्वा॒दश॑ । मा॒साः । सँ॒वथ्स॑र इति॑ सं – व॒थ्सरः॑ ।
सँ॒वथ्स॑र इति॑ सं – व॒थ्सरे॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । 41 (65)

(अव – चित्तयः – पुरीषं – पञ्चदश च) (A10)

5.6.11.1

रोहि॑तो धू॒म्रो॑हि॒तः क॒र्कन्धु॑रोहि॒तस्ते प्रा॑जाप॒त्या ब॒भ्रुर॑रु॒णब॑भ्रुः
शु॒कब॑भ्रुस्ते रौ॒द्राः श्ये॑तः श्ये॒ताक्षः॑ श्ये॒तग्री॑वस्ते पि॒तृदे॒वत्या॑स्ति॒स्रः
कृ॒ष्णा व॒शा वा॒रुण्य॑स्ति॒स्रः श्वे॒ता व॒शाः सौ॒र्यो मै॒त्राबा॑र्ह॒स्पत्या॑
धू॒म्रल॑लामास्तू॒पराः । 42

5.6.11.1 - Padam

रोहि॑तः । धू॒म्रो॑हि॒त इति॑ धू॒म्र – रोहि॑तः । क॒र्कन्धु॑रोहि॒त इति॑
क॒र्कन्धु॑ – रोहि॑तः । ते । प्रा॑जाप॒त्या इति॑ प्रा॒जा – प॒त्याः ।
ब॒भ्रुः । अ॒रुण॑ब॒भ्रुरि॑त्य॒रुण – ब॒भ्रुः । शु॒कब॑भ्रुरि॒ति शु॒क – ब॒भ्रुः ।
ते । रौ॒द्राः । श्ये॑तः । श्ये॒ताक्ष इति॑ श्ये॒त – अ॒क्षः । श्ये॒तग्री॑व इति॑
श्ये॒त – ग्री॒वः । ते । पि॒तृदे॒वत्या॑ इति॑ पि॒तृ – दे॒वत्याः॑ । ति॒स्रः ।
कृ॒ष्णाः । व॒शाः । वा॒रुण्यः॑ । ति॒स्रः । श्वे॒ताः । व॒शाः । सौ॒र्यः ।
मै॒त्राबा॑र्ह॒स्पत्या॑ इति॑ मै॒त्रा – बा॑र्ह॒स्पत्याः॑ । धू॒म्रल॑लामा इति॑
धू॒म्र – ल॒लामाः॑ । तू॒पराः । 42 (26)

(रोहि॑तः-षड्वि॑ंशतिः) (A11)

5.6.12.1

पृ॒श्नि-स्ति॒रश्ची॑न-पृ॒श्नि॒रूर्ध्व-पृ॒श्नि॒स्ते मा॒रु॒ताः फ॒ल्गू॒र्लो॒हि॒तो॒र्णी
ब॒ल॒क्षी॑ ताः सा॒र॒स्व॒त्यः पृ॒षती॑ स्था॒ल॒पृ॒षती॑ क्षु॒द्र॒पृ॒षती॑ ता
वै॒श्व॒दे॒व्य॒स्ति॒स्रः श्या॒मा व॒शाः पौ॒ष्णि॒य॒स्ति॒स्रो रो॒हि॒णी॒र्व॒शा मै॒त्रि॒य
ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्या अ॒रु॒ण॒ल॒ला॒मा॒स्तू॒पराः । 43

5.6.12.1 - Padam

पृ॒श्निः । ति॒रश्ची॑न॒पृ॒श्नि॒रिति॑ ति॒रश्ची॑न - पृ॒श्निः ।
ऊ॒र्ध्व॒पृ॒श्नि॒रित्यू॒र्ध्व - पृ॒श्निः । ते । मा॒रु॒ताः । फ॒ल्गूः ।
लो॒हि॒तो॒र्णीति॑ लो॒हि॒त - ऊ॒र्णीः । ब॒ल॒क्षी॑ । ताः । सा॒र॒स्व॒त्यः ।
पृ॒षती॑ । स्था॒ल॒पृ॒षतीति॑ स्था॒ल - पृ॒षती॑ । क्षु॒द्र॒पृ॒षतीति॑ क्षु॒द्र-पृ॒षती॑ ।
ताः । वै॒श्व॒दे॒व्य॒ इति॑ वै॒श्व - दे॒व्यः । ति॒स्रः । श्या॒माः । व॒शाः ।
पौ॒ष्णि॒यः । ति॒स्रः । रो॒हि॒णीः । व॒शाः । मै॒त्रि॒यः । ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्या
इ॒त्यै॒न्द्रा - बा॒र्ह॒स्प॒त्याः । अ॒रु॒ण॒ल॒ला॒मा इ॒त्य॒रु॒ण - ल॒ला॒माः ।
तू॒पराः । 43 (26) (पृ॒श्निः - षड्वि॑ंशतिः) (A12)

5.6.13.1

शिति॑बाहु॒रन्यतः॑ शिति॑बाहुः॒ समन्त॑ शिति॑बाहु॒स्त ऐन्द्र॑वाय॒वाः
शिति॑रन्ध्रोऽन्यतः॑ शिति॑रन्ध्रः॒ समन्त॑शिति॑रन्ध्र॒स्ते मैत्रा॑वरुणाः॒ शुद्ध॑वा॒लः
सर्व॑शुद्ध॒वालो मणि॑वा॒लस्त आ॑श्विना॒स्तिस्रः॑ शिल्पा॒ वशा॑
वैश्व॑देव्य॒स्तिस्रः॑ श्येनीः॒ परमे॑ष्ठिने॒ सोमा॑पौष्णाः

श्याम॑ललामास्तूपराः । 44

5.6.13.1 - Padam

शिति॑बाहु॒रिति॑ शिति॑ – बाहुः॒ । अन्यत॑श्शिति॑बाहु॒रित्यन्यतः॑
– शिति॑बाहुः॒ । समन्त॑शिति॑बाहु॒रिति॑ समन्त॑ – शिति॑बाहुः॒ । ते ।
ऐन्द्र॑वाय॒वा इत्यैन्द्र॑ – वाय॒वाः । शिति॑रन्ध्र इति॑ शिति॑ – रन्ध्रः॒ ।
अन्यत॑श्शिति॑रन्ध्र इत्यन्यतः॑ – शिति॑रन्ध्रः॒ । समन्त॑शिति॑रन्ध्र इति॑
समन्त॑ – शिति॑रन्ध्रः॒ । ते । मैत्रा॑वरुणा इति॑ मैत्रा॑ – वरुणाः॒ ।
शुद्ध॑वा॒ल इति॑ शुद्ध॑–वा॒लः । सर्व॑शुद्ध॒वाल इति॑ सर्व॑–शुद्ध॒वा॒लः ।
मणि॑वा॒ल इति॑ मणि॑ – वा॒लः । ते । आ॑श्विनाः । तिस्रः॑ । शिल्पाः॒ ।
वशाः॑ । वैश्व॑देव्य इति॑ वैश्व॑ – देव्यः॒ । तिस्रः॑ । श्येनीः॒ । परमे॑ष्ठिने॒ ।

सो॒मा॒पौ॒ष्णा इति॑ सो॒मा – पौ॒ष्णाः । श्या॒म॒ल॒ला॒मा इति॑

श्या॒म – ल॒ला॒माः । तू॒प॒राः । 44 (25)

(शिति॑बाहुः पञ्च॑विंशतिः) (A13)

5.6.14.1

उ॒न्न॒त ऋ॒ष॒भो वा॒म॒न॒स्त ऐ॒न्द्रा॒व॒रु॒णाः शि॒ति॒क॒कु॒च्छि॒ति॒पृ॒ष्ठः शि॒ति॒भ॒स॒त्
त ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्याः शि॒ति॒पा॒च्छि॒त्यो॒ष्ठः शि॒ति॒भ्रु॒स्त ऐ॒न्द्रा॒वै॒ष्ण॒वा॒स्ति॒स्रः
सि॒ध्मा व॒शा वै॒श्व॒क॒र्म॒ण्य॒स्ति॒स्रो धा॒त्रे पृ॒षो॒द॒रा ऐ॒न्द्रा॒पौ॒ष्णाः

श्ये॒त॒ल॒ला॒मा॒स्तू॒प॒राः । 45

5.6.14.1 - Padam

उ॒न्न॒त इत्यु॑त् – न॒तः । ऋ॒ष॒भः । वा॒म॒नः । ते । ऐ॒न्द्रा॒व॒रु॒णा
इत्यै॒न्द्रा – व॒रु॒णाः । शि॒ति॒क॒कु॒दि॒ति शि॒ति – क॒कु॒त् । शि॒ति॒पृ॒ष्ठ
इति॑ शि॒ति – पृ॒ष्ठः । शि॒ति॒भ॒स॒दि॒ति शि॒ति – भ॒स॒त् । ते ।
ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्या इत्यै॒न्द्रा – बा॒र्ह॒स्प॒त्याः । शि॒ति॒पा॒दि॒ति
शि॒ति – पा॒त् । शि॒त्यो॒ष्ठ इति॑ शि॒ति – ओ॒ष्ठः । शि॒ति॒भ्रु॒रिति॑
शि॒ति – भ्रुः । ते । ऐ॒न्द्रा॒वै॒ष्ण॒वा इत्यै॒न्द्रा – वै॒ष्ण॒वाः । ति॒स्रः ।

सि॒ध्माः । व॒शाः । वै॒श्व॒क॒र्म॒ण्य॑ इति॑ वै॒श्व॒क॒र्म॒ण्यः॑ । ति॒स्रः । धा॒त्रे ।
पृ॒षो॒द॒रा इति॑ पृ॒ष – उ॒द॒राः । ऐ॒न्द्रा॒पौ॒ष्णा इत्यै॑न्द्रा – पौ॒ष्णाः ।
श्ये॒त॒ल॒ला॒मा इति॑ श्ये॒त – ल॒ला॒माः । तू॒प॒राः । 45 (25)

(उ॒न्न॒तः पञ्च॑विं॒शतिः॑) (A14)

5.6.15.1

कर्णा॑स्त्रयो॑ या॒माः सौ॒म्यास्त्रयः॑ श्वि॒ति॒ङ्गा अ॒ग्नये॑ यवि॒ष्ठाय॑ त्रयो॑
नकु॑लास्ति॒स्रो रोहि॑णीस्त्र्यव्य॒स्ता वसू॑नां ति॒स्रोऽरु॑णा दि॒त्यौह्य॑स्ता
रु॒द्राणां॑ सोमै॒न्द्रा बभ्रु॑ल॒ला॒मास्तू॒प॒राः । 46

5.6.15.1 - Padam

कर्णाः॑ । त्रयः॑ । या॒माः । सौ॒म्याः । त्रयः॑ । श्वि॒ति॒ङ्गाः । अ॒ग्नये॑ ।
यवि॒ष्ठाय॑ । त्रयः॑ । नकु॑लाः । ति॒स्रः । रोहि॑णीः । त्र्यव्य॑ इति॑
त्रि – अ॒व्यः । ताः । वसू॑नाम् । ति॒स्रः । अ॒रुणाः । दि॒त्यौह्यः॑ । ताः ।
रु॒द्राणां॑ । सोमै॒न्द्रा इति॑ सोम – ऐ॒न्द्राः ।
बभ्रु॑ल॒ला॒मा इति॑ बभ्रु – ल॒ला॒माः । तू॒प॒राः । 46 (23)

(कर्णा॑स्त्रयो – विं॒शतिः॑) (A15)

5.6.16.1

शु॒ण्ठास्त्रयो॑ वै॒ष्णवा॑ अधी॒लो॒धकर्णा॑स्त्रयो॒ वि॒ष्णव॑ उरु॒क्रमा॑य
लप्सु॒दिन॑स्त्रयो॒ वि॒ष्णव॑ उरु॒गाया॑य पञ्चा॒वीस्ति॑स्र आ॒दित्या॑नां॑
त्रि॒व॒थ्सा-स्ति॑स्रो-ऽङ्गि॒र॒सामै॒न्द्रावै॒ष्णवा॑ गौ॒रल॑लामास्तू॒पराः॑ । 47

5.6.16.1 - Padam

शु॒ण्ठाः । त्रयः॑ । वै॒ष्णवाः॑ । अधी॒लो॒धकर्णा॑ इत्य॒धी॒लो॒ध - कर्णाः॑ ।
त्रयः॑ । वि॒ष्णवे॑ । उरु॒क्रमा॑येत्युरु - क्र॒माय॑ । लप्सु॒दिनः॑ । त्रयः॑ ।
वि॒ष्णवे॑ । उरु॒गाया॑येत्युरु - गा॒याय॑ । पञ्चा॒वीरि॑ति पञ्च - अ॒वीः ।
ति॒स्रः । आ॒दित्या॑नाम् । त्रि॒व॒थ्सा इति॑ त्रि - व॒थ्साः । ति॒स्रः ।
अङ्गि॒र॒साम् । ऐ॒न्द्रावै॒ष्णवा॑ इत्यै॒न्द्रा - वै॒ष्णवाः॑ । गौ॒रल॑लामा इति॑
गौ॒र - ल॒लामाः॑ । तू॒पराः॑ । 47 (20)

(शु॒ण्ठा - वि॒ंशतिः॑) (A16)

5.6.17.1

इन्द्रा॑य रा॒ज्ञे त्रयः॑ शि॒तिपृ॑ष्ठा इन्द्रा॑या-धि॒राजा॑य त्रयः॑ शि॒तिकु॑द
इन्द्रा॑य स्वरा॒ज्ञे त्रयः॑ शि॒तिभ॑स-दस्ति॒स्रस्तु॑र्यौ॒ह्यः सा॒ध्यानां॑ ति॒स्रः

प॒ष्ठौ॑ह्यो॒ विश्वे॑षां दे॒वाना॑माग्ने॒न्द्राः कृ॒ष्णल॑लामास्तू॒पराः । 48

5.6.17.1 - Padam

इन्द्रा॑य । राज्ञे॑ । त्रयः॑ । शि॒ति॒पृ॒ष्ठा इति॑ शि॒ति – पृ॒ष्ठाः । इन्द्रा॑य ।

अधि॑राजायेत्यधि – राजा॑य । त्रयः॑ ।

शि॒ति॒क॒कु॒द इति॑ शि॒ति – क॒कु॒दः । इन्द्रा॑य । स्व॒रा॒ज्ञ इति॑

स्व – राज्ञे॑ । त्रयः॑ । शि॒ति॒भ॒स॒द इति॑ शि॒ति – भ॒स॒दः । ति॒स्रः ।

तु॒र्यौ॑ह्यः । सा॒ध्याना॑म् । ति॒स्रः । प॒ष्ठौ॑ह्यः । विश्वे॑षाम् । दे॒वाना॑म् ।

आग्ने॑न्द्राः । कृ॒ष्णल॑लामा इति॑ कृ॒ष्ण – ल॒लामाः । तू॒पराः । 48 (22)

(इन्द्रा॑य राज्ञे॑ – द्वाविं॑शतिः) (A17)

5.6.18.1

अदि॑त्यै त्रयो॑ रोहि॒तै॒ता इन्द्रा॑ण्यै त्रयः॑ कृ॒ष्णै॒ताः कु॒ह्वै

त्रयो॑ऽरु॒णै॒तास्ति॒स्रो धे॒न॒वो रा॒का॒यै त्रयो॑ऽन॒ड्वा॒हः सि॒नी॒वा॒ल्या

आग्ना॑वैष्ण॒वा रोहि॑तललामास्तू॒पराः । 49

5.6.18.1 - Padam

अ॒दि॒त्यै॑ । त्र॒यः॑ । रो॒हि॒तै॒ता इति॑ रो॒हि॒त – ए॒ताः॑ । इ॒न्द्रा॒ण्यै॑ । त्र॒यः॑ ।
कृ॒ष्णै॒ता इति॑ कृ॒ष्ण – ए॒ताः॑ । कु॒ह्वै॑ ॥ त्र॒यः॑ । अ॒रु॒णै॒ता
इ॒त्य॒रु॒ण – ए॒ताः॑ । ति॒स्रः॑ । धे॒न॒वः॑ । रा॒का॒यै॑ ॥ त्र॒यः॑ । अ॒न॒ड्वा॒हः॑ ।
सि॒नी॒वा॒ल्यै॑ । आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वा इत्या॑ग्ना – वै॒ष्ण॒वाः॑ । रो॒हि॒त॒ल॒ला॒मा इति॑
रो॒हि॒त – ल॒ला॒माः॑ । तू॒प॒राः॑ । 49 (18) (अ॒दि॒त्या–अ॒ष्टा॒द॒श) (A18)

5.6.19.1

सौ॒म्या॒स्त्र॒यः॑ पि॒शं॒गाः॑ सो॒मा॒य रा॒ज्ञे त्र॒यः॑ सा॒र॒ङ्गाः॑ पा॒र्ज॒न्या
न॒भो॒रू॒पा॒स्ति॒स्रो॒ऽजा॑ म॒ल्हा इ॒न्द्रा॒ण्यै॑ ति॒स्रो मे॒ष्य आ॒दि॒त्या
द्या॒वापृ॒थि॒व्या मा॒लं॒गा॒स्तू॒प॒राः॑ । 50

5.6.19.1 - Padam

सौ॒म्याः॑ । त्र॒यः॑ । पि॒शं॒गाः॑ । सो॒मा॒य । रा॒ज्ञे । त्र॒यः॑ । सा॒र॒ङ्गाः॑ ।
पा॒र्ज॒न्याः॑ । न॒भो॒रू॒पा इति॑ न॒भः–रू॒पाः॑ । ति॒स्रः॑ । अ॒जाः॑ । म॒ल्हाः॑ ।
इ॒न्द्रा॒ण्यै॑ । ति॒स्रः॑ । मे॒ष्यः॑ । आ॒दि॒त्याः॑ । द्या॒वापृ॒थि॒व्या इति॑
द्या॒वा – पृ॒थि॒व्याः॑ । मा॒लं॒गाः॑ । तू॒प॒राः॑ । 50 (19)

(सौम्या - एकात्र विंशतिः) (A19)

5.6.20.1

वारुणास्त्रयः कृष्णललामा वरुणाय राज्ञे त्रयो रोहितललामा वरुणाय
रिशादसे त्रयोऽरुणललामाः शिल्पास्त्रयो वैश्वदेवास्त्रयः पृश्नयः
सर्वदेवत्या ऐन्द्रासूराः श्येतललामास्तूपराः । 51

5.6.20.1 - Padam

वारुणाः । त्रयः । कृष्णललामा इति कृष्ण - ललामाः । वरुणाय ।
राज्ञे । त्रयः । रोहितललामा इति रोहित - ललामाः । वरुणाय ।
रिशादस इति रिश - अदसे । त्रयः । अरुणललामा
इत्यरुण - ललामाः । शिल्पाः । त्रयः । वैश्वदेवा इति
वैश्व - देवाः । त्रयः । पृश्नयः । सर्वदेवत्या इति सर्व - देवत्याः ।
ऐन्द्रासूरा इत्यैन्द्रा - सूराः । श्येतललामा इति श्येत - ललामाः ।
तूपराः । 51 (20) (वारुणा - विंशतिः) (A20)

5.6.21.1

सो॒माय॑ स्वर॒ाज्ञे॑-॒ऽनो॒वा॒हा॒व॒न॒ड्वा॒हा-वि॒न्द्रा॒ग्नि॒भ्या-
मो॒जो॒दा॒भ्यामु॒ष्टा॒रा-वि॒न्द्रा॒ग्नि॒भ्यां॑ ब॒ल॒दा॒भ्यां॑ सी॒रवा॒हा॒व॒वी द्वे धे॒नू
भौ॒मी दि॒ग्भ्यो॑ वड॑बे द्वे धे॒नू भौ॒मी वै॒रा॒जी पु॒रु॒षी द्वे धे॒नू भौ॒मी वय॑व
आ॒रो॒ह॒णवा॒हा॒व॒न॒ड्वा॒हौ वा॒रु॒णी कृ॒ष्णे व॒शे अ॒रा॒ड्यौ दि॒व्यावृ॑षभौ
प॒रि॒म॒रौ । 52

5.6.21.1 - Padam

सो॒माय॑ । स्वर॒ाज्ञ इति॑ स्व - रा॒ज्ञे । अ॒नो॒वा॒हा॒वि॒त्यनः॑ - वा॒हौ ।
अ॒न॒ड्वा॒हौ । इ॒न्द्रा॒ग्नि॒भ्यामि॒तीन्द्रा॒ग्नि - भ्याम् ।
ओ॒जो॒दा॒भ्यामि॒त्यो॒जः-दा॒भ्याम् । उ॒ष्टा॒रौ । इ॒न्द्रा॒ग्नि॒भ्यामि॒तीन्द्रा॒ग्नि
-भ्याम् । ब॒ल॒दा॒भ्यामि॒ति ब॒ल - दा॒भ्याम् । सी॒रवा॒हा॒वि॒ति
सी॒र - वा॒हौ । अ॒वी इति॑ । द्वे इति॑ । धे॒नू इति॑ । भौ॒मी इति॑ । दि॒ग्भ्य
इति॑ दिक् - भ्यः । वड॑बे इति॑ । द्वे इति॑ । धे॒नू इति॑ । भौ॒मी इति॑ ।
वै॒रा॒जी इति॑ । पु॒रु॒षी इति॑ । द्वे इति॑ । धे॒नू इति॑ । भौ॒मी इति॑ ।
वा॒यवे॑ । आ॒रो॒ह॒णवा॒हा॒वि॒त्या॒रो॒हण॑ - वा॒हौ । अ॒न॒ड्वा॒हौ ।

वारु॑णी इति॑ । कृ॒ष्णे इति॑ । व॒शे इति॑ । अ॒रा॒ड्यौ॑ । दि॒व्यौ । ऋ॒षभौ॑ ।
परि॑मराविति॑ परि – म॒रौ । 52 (34)

(सोमा॑य स्वरा॒ज्ञे – चतु॑स्त्रिंशत्) (A21)

5.6.22.1

ऐ॒काद॑श प्रा॒तर्ग॑व्याः प॒शव॑ आ ल॒भ्यन्ते॑ छग॒लः क॒ल्मा॑षः
कि॒कि॒दी॒वि॒र्वि॒दी॒गय॑स्ते त्वा॒ष्ट्राः सौ॒रीर्न॑व श्वे॒ता व॒शा अ॒नू॒ब॒न्ध्या
भ॒वन्त्या॑ग्ने॒य ऐ॒न्द्रा॒ग्न आ॒श्विन॑स्ते वि॒शाल॑यू॒प आ ल॒भ्यन्ते॑ । 53

5.6.22.1 - Padam

ऐ॒काद॑श । प्रा॒तः । ग॒व्याः । प॒शवः॑ । ए॒ति । ल॒भ्यन्ते॑ । छग॒लः ।
क॒ल्मा॑षः । कि॒कि॒दी॒विः । वि॒दी॒गयः॑ । ते । त्वा॒ष्ट्राः । सौ॒रीः । न॑व ।
श्वे॒ताः । व॒शाः । अ॒नू॒ब॒न्ध्या इत्य॑नु – ब॒न्ध्याः॑ । भ॒वन्ति॑ । आ॒ग्ने॒यः ।
ऐ॒न्द्रा॒ग्न इत्यै॑न्द्र – अ॒ग्नः । आ॒श्विनः॑ । ते । वि॒शाल॑यू॒प इति॑
वि॒शाल॑ – यू॒पे । ए॒ति । ल॒भ्यन्ते॑ । 53 (25)

(ऐ॒काद॑श प्रा॒तः – पञ्च॑विंशतिः) (A22)

5.6.23.1

पि॒शङ्गा॑स्त्रयो॑ वा॒सन्ताः॑ सा॒रङ्गा॑स्त्रयो॑ ग्रै॒ष्माः॑ पृ॒षन्त॑स्त्रयो॑
वा॒र्षिकाः॑ पृ॒श्नय॑स्त्रयः॑ शा॒रदाः॑ पृ॒श्नि॒सक्था॑स्त्रयो॑ है॒मन्तिका॑
अ॒वलि॑प्तास्त्रयः॑ शै॒शिराः॑ सँ॒वत्स॑राय॑ नि॒वक्ष॑सः । 54

5.6.23.1 - Padam

पि॒शङ्गाः॑ । त्रयः॑ । वा॒सन्ताः॑ । सा॒रङ्गाः॑ । त्रयः॑ । ग्रै॒ष्माः॑ । पृ॒षन्तः॑ ।
त्रयः॑ । वा॒र्षिकाः॑ । पृ॒श्नयः॑ । त्रयः॑ । शा॒रदाः॑ । पृ॒श्नि॒सक्था॑ इति॑
पृ॒श्नि - सक्थाः॑ । त्रयः॑ । है॒मन्तिकाः॑ । अ॒वलि॑प्ता इत्य॒व-लि॑प्ताः ।
त्रयः॑ । शै॒शिराः॑ । सँ॒वत्स॑रायेति॑ सं - वत्स॑राय॑ । नि॒वक्ष॑स इति॑
नि - वक्ष॑सः । 54 (20) (पि॒शङ्गा - वि॒शतिः॑) (A23)

Special Korvai for Anuvaakam 12 to 20

रो॒हितः॑ कृ॒ष्णा धू॒म्रल॑लामाः - पृ॒श्निः॑ श्या॒मा अ॒रुण॑ललामाः -
शि॒तिबा॒हुः शि॒ल्पाः॑ श्ये॒नीः॑ श्या॒मल॑लामा - उ॒न्नतः॑ सि॒द्ध्मा धा॒त्रे
पौ॒ष्णाः॑ श्ये॒तल॑लामाः - क॒र्णा ब॒भ्रु॑ललामाः - शु॒ण्ठा गौ॒रल॑लामा
- इ॒न्द्राय॑ कृ॒ष्णाल॑लामा - आ॒दित्यै॑ रो॒हित॑ ललामः -

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – षष्ठः प्रश्नः

सौ॒म्या॒ मा॒ल॒ङ्गा॑ – वा॒रु॒णाः॑ सू॒राः॑ श्ये॒तल॑लामा – द॒श॑ ।

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(हि॒रण्य॑वर्णा – अ॒पां॒ ग्र॒हान् – भू॒ते॒ष्ट॒काः॑ – स॒जूः॑ – सँ॒व॒त्स॒रं॑ –
प्र॒जा॒प॒तिः॑ स॒ क्षु॒र॒प॒वि – र॒व॒ग्ने॒र्वै दी॒क्षया॑ – सु॒व॒र्गाय॑ तं यँ॒न्न –
सू॒य॒ते॑ – प्र॒जा॒प॒तिर् ऋ॒तु॒भी – रो॒हि॒तः॑ – पृ॒श्निः॑ – शि॒ति॒बा॒हु –
रु॒न्न॒तः॑ – क॒र्णाः॑ – शु॒ण्ठा – इ॒न्द्रा॒या – दि॒त्यै – सौ॒म्या – वा॒रु॒णाः॑
– सो॒मा॒यै – का॒द॒श – पि॒श॒ङ्गा – स्त्र॒यो॒वि॒ंश॒तिः॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(हि॒रण्य॑वर्णा – भू॒ते॒ष्ट॒काः॑ – छ॒न्दो॒ यत् – क॒नी॒या॒ँस॒न् –
त्रि॒वृ॒द्ध्य॑ग्नि – वा॒रु॒णा – श्रु॒तु॒ष्प॒ञ्चा॒शत्)

First and Last Padam of Sixth Prasnam of 5th Kandam

(हि॒रण्य॑वर्णा – नि॒व॒क्ष॒सः॑)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – षष्ठः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 5 – Prasanam 6 – TS 5.6

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	222
Anuvakam 2	6	297
Anuvakam 3	4	198
Anuvakam 4	5	232
Anuvakam 5	3	154
Anuvakam 6	4	210
Anuvakam 7	3	178
Anuvakam 8	6	307
Anuvakam 9	3	170
Anuvakam 10	3	165
Anuvakam 11	1	26
Anuvakam 12	1	26
Anuvakam 13	1	25
Anuvakam 14	1	25
Anuvakam 15	1	23
Anuvakam 16	1	20
Anuvakam 17	1	22
Anuvakam 18	1	18

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – षष्ठः प्रश्नः

Anuvakam 19	1	19
Anuvakam 20	1	20
Anuvakam 21	1	34
Anuvakam 22	1	25
Anuvakam 23	1	20
Total →	54	2436

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in